Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 38 (20. 605) • 1990 йил 14 февраль, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

Бугун газетамизда КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури лойиҳаси эълон қилинмоқда. Бу лойиҳа КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль Пленумида муҳокама этилиб, Пленум қатнашчиларининг мулоҳазалари ҳисобга олиниб маъқулланган. Партияга, барча совет халқига инсонпарварлик ва демократия принципларига асосланган социализмнинг янги концепцияси муҳокама қилиш учун таклиф этилмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг 1990 йил февраль Пленуми маъқуллаган лойиҳа

ИНСОНПАРВАР, ДЕМОКРАТИК СОЦИАЛИЗМ САРИ

(КПСС Марказий Комитетининг партия XXVIII съездига Ҳаракат дастури)

Партия мамлакатни қайта қуришга даъват қилган пайтдан буён ўтган вақт шу йўлни текшириш ва синаш даври бўлди. Жамиятнинг маънавий ва сиёсий эркинликка чиққанлиги ўтиш даврининг асосий якуни бўлди. Озодлик, демократиялаш ва ошкоралик муҳитида одамлар гражданлик ва миллий қадр-қимматларига эга бўлиб қолдилар, давлат ишларини ўз қўлларига олмоқдалар.

Бепоён мамлакат, қарийб 300 миллион халқ турмушидаги чинакам буюк бурилиш осон ва енгил бўлмаслигини билар эдик.

Ҳа, қайта қуриш давомида бир талай чигалликлар бўлди. Ўн йиллар давомида иқтисодиёт, ижтимоий ва миллатлараро муносабатлар соҳасида, жамиятнинг маънавий турмушида йиғилиб қолган муаммолар қалқиб юзага чиқди. Бунинг устига муаммоларнинг ўткирлиги, зарур ўзгартишларнинг миқёслари аввалбошда тахмин қилиш мумкин бўлганидан анча каттароқ бўлиб чиқди. Бунга ислоҳотларнинг ўзини амалга ошириш давомида йўл қўйилган хато ва янглишишлар ҳам қўшилди.

Ҳақиқий аҳвол мана шундай. Шу йиллар давомида ортгирилган ҳам ижобий, ҳам салбий тажриба комил ишонч билан қуйидагиларни айтиш имконини беради: қайта қуришдан бошқа оқилона йўл йўқ. Бу — гарчи қийин, машаққатли бўлса ҳам, аммо одамларнинг муносабат турмушини таъминлаб бериш, буюк Ватанимизнинг имкониятларини рўёбга чиқариш учун тўғри йўлдир. Модомики шундай экан, бу йўлдан изчиллик билан дадил бораверишш, жамиятимизни орқага қайтариш ёки уни граждан мухолифлигига судраш истагида бўлган кишиларга қарши курашиш керак.

Бошланган ўзгартишларнинг суръатлари, ўткир ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий муаммоларни ҳал этишни жадаллаштириш — ҳозирги энг муҳим масаладир. Биз шундай маррага етиб келдикки, энди аввалги хўжалик юритиш ва бошқариш системаси кўп жиҳатдан иш бермай қўйди, янги механизмлар эса ҳали тўла куч билан ишлай бошлагани йўқ. Мана шу ўтиш ҳолати давомида беқарорлик кўринишлари, бошқарувнинг заифлашуви содир бўлмоқда, одамларнинг онгида беҳаловатлик юзага келмоқда. Агар бу ҳолат чўзилиб кетса, халқ учун таҳликали салбий оқибатларга айланиши мумкин. Бунинг иложи битта — қатъият билан ҳаракат қилиш, белгиланган ислоҳотларни зўр ғайрат билан амалга ошириш керак.

Таклиф этилаётган ҳаракат дастури съездда тасдиқланганидан кейин партиянинг янги Программаси ишлаб чиқилгунча коммунистлар ишининг принципиал асоси, ўтиш даври шароитидаги сиёсий йўл-йўриқлар системаси бўлиб қолади, деб мўлжалланган.

I. Қайта қуришнинг моҳияти нима, нималардан қатъиян воз кечиш ва партиянинг ғоявий-сиёсий тажрибасида нималарни сақлаб қолиш керак

Биз аввало, социалистик принципларга мувофиқ келмайдиган авторитар-бюрократик системадан воз кечамиз. Бизнинг олий мақсадимиз — инсоний, демократик социализмдир.

Революцион ўзгартишлар йўлига кирар эканмиз, шу мақсадга эришиш йўлидаги ҳаракатимизга халақит берадиган ўтмиш кишанларини абадул-абад улоқтириб ташлашимиз зарур.

Маркс, Энгельс, Лениннинг материалистик дунёқараши ва диалектик методологияси ижодий руҳига садоқатни тасдиқлаб, унга амал қилиб, биз мафкуравий занжирларни, ақидапарастликни ҳамда бошқача фикрлар ва ғояларга тоқат қилмасликни қатъиян улоқтириб ташлаймиз.

Биз ишчилар синфининг, барча меҳнаткашларнинг позицияларида қолаверамиз ва шу билан бирга умумхалқ ва умуминсоният қадриятларига қарама-қарши қўйиладиган жўн синфий ёндашувдан воз кечамиз.

Биз ижтимоий турмушнинг ёппасига давлат қўлига олинганидан, ўзбошимчаликка ва қонунсизликка олиб борган, ҳокимиятни жазосиз суиистеъмол қилиш ва номуносиб имтиёзлардан фойдаланиш имконини берган ҳамма тартиблардан воз кечамиз.

Социалистик мулкчиликка ибтидоий қарашдан ва товар-пул муносабатларини писанд қилмасликдан, инсоннинг бегоналашувини келтириб чиқарувчи, унинг ўз имкониятлари ва табиий қобилиятларини рўёбга чиқаришга имкон бермайдиган бошқариш ва хўжалик юритишнинг ҳар қандай шакллари ва усулларидан воз кечамиз.

Табиатга тўхтовсиз эксплуатация қилиш объекти деб қарашдан иборат бўлган ва дастлабки индустрлаштириш давридан сақиб бўлиб қолган муносабатни рад этамиз.

Халқларнинг маданий-тарихий қадриятларига, мамлакатнинг орттирилган ақлий сармоясига ҳурматсизликни қоралаймиз.

Меҳнаткашларнинг бошқа партияларига, шу жумладан мамлакатлар ва халқларнинг илғор тараққиётига ўз ҳиссасини қўшаётган социал-демократик партияларга нисбатан салбий ақидапарастликдан иборат сийқа фикрларни рад этамиз.

Биз мамлакатларнинг объектив равишда кучайиб бораётган ўзаро боғлиқлиги ҳамда танлаш эркинлигини сақлаб қоладиган турли жамиятлар ўзаро алоқа қиладиган яхлит дунёсининг қарор топиши янги даврнинг туб белгиси эканлигига асосланиб иш тутамиз.

КПСС ўтмишимиздаги сталинчилик келтириб чиқарган, социалистик қоидалар оёқости қилинишининг оқибати бўлган ҳамда партия билан халқнинг ўз мамлакати ва бутун инсоният тараққиётига реал ҳиссаси тимсоли бўлган нарсаларни бир-биридан аниқ фарқ қилишни принципиал жиҳатдан муҳим, деб ҳисоблайди.

Ўтмишни кўкларга кўтариб мақташ, тарихимизнинг фожиали жиҳатлари тўғрисидаги тўла ва аччиқ ҳақиқатни билишни истамаслик ҳам, тарихий меросимиздаги чинакамига буюк ва қимматли бўлган ҳамма нарсаларни йўққа чиқариш йўлидаги уринишлар ҳам бир хилда хатарлидир. Совет кишилари меҳнати ва курашининг узвий алоқасини узиш ярамайди.

Олий мақсадсиз социалистик тараққиётга эришиб бўлмайди. Одамлар ўз тарихини унутса ёки менсимай қўйса, олий мақсад ўз навбатида амалий заминдан маҳрум бўлади. Бизнинг шароитимизда халқ сиҳат-саломатлиги ва ҳаётий қобилиятининг белгилари бўлмиш тарихий онг, Ватанга муҳаббат, ватанпарварликни байналмилалчиликсиз тасаввур этиб бўлмайди.

Ҳатто биздан бир неча ўн йил кейинги келажак қиёфасини аниқ-равшан, батафсил тасвирлаб бўлмайди. Бир нарса равшан: бу келажак демократия шароитида, қудратли маданий ва илмий-техникавий тараққиёт негизида вужудга келадиган, мамлакатимиз халқларининг ва бутун башариятнинг инсонпарварлик қадриятларига асосланадиган бошқариш ва ҳўжалик юритишнинг ҳар қандай шакллари ва усулларидан воз кечамиз.

Ҳаётнинг бу белгилари халқларнинг ижтимоий озодлик йўлидаги меҳнати ва курашида мужассамлашган илк социалистик ғоянинг моҳиятини ифодалайди.

Социалистик йўлга ва Октябрь ғояларига садоқат биз учун ўзгармасдир: ҳокимият — Советларга, фабрикалар — ишчиларга, ер — деҳқонларга берилсин, халқларга тинчлик, миллатларга ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи берилсин. Кекса авлодларнинг маънавий кучи ва жасорати, уларнинг Ватан бахт-саодати йўлидаги фидокорлиги, уларнинг бениҳоя шафқатсиз синовлар даврида берган қурбонлари порлоқ хотираси бизга ҳамдам бўлади.

Ижтимоий адолат ғояси бизга ҳамдамдир. Бу ғоя ўн миллионлаб кишиларни тарихий забунликдан кўтарди ва уларни давлатимизни жаҳондаги қудратли давлатга айлантирган ишларга руҳлантирди. Советлар мамлакати инсониятни фашизм қуллигидан халос этишда ҳал қилувчи роль ўйнади, кўпгина халқларнинг миллий озодлик йўлидаги курашида уларга мадад берди, жаҳон фани, техникаси, маданиятига беназир, ноёб ҳисса қўшди.

Меҳнат қилиш, пенсия билан таъминланиш, бепул илм олиш ва соғлиқни сақлаш, Советлар диёрида биринчи бор юзага чиққан бошқа ижтимоий неъматлардан баҳраманд бўлиш ҳуқуқи ҳар қандай маърифатли жамиятнинг мулки бўлиб қолди. Буни унутиш — ҳақиқатга, социалистик олий мақсадга жўшқин интилишда улуғвор қаҳрамонлик ва фидойилик қилган кишиларга ҳурматсизлик бўлур эди.

Қайта қуриш тафаккури ва ахлоқининг таянч нуқталари мана шулардан иборат.

II. Инсон—партия сиёсатининг марказида

Инсонни амалда ижтимоий тараққиётнинг марказига қўйиш, унга муносиб турмуш ва меҳнат шароитини, ижтимоий адолатни, сиёсий эркинликни, шахснинг ҳар томонлама камол топиши ва маънавий жиҳатдан юксалиши имкониятини таъминлашни партия ўзининг асосий мақсади деб билади. Жамият тараққиёти айни шу жиҳатлар билан белгилаб берилиши керак.

КПСС гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя қилинишининг ҳуқуқий кафолатлари тезроқ вужудга келтирилиши тарафдоридир. Шахсий эркинликни энг асосий қаётий қадрият деб тан олиш ва гражданларнинг ҳуқуқлари бутун мажмуини таъминлаш сари кескин бурилиш қилиш — қайта қуришнинг энг муҳим ғалабасидир. Эндиликда ана шу ҳуқуқларни мустаҳкамлаш, уларни пухта моддий, ҳуқуқий ва сиёсий пойдеворга қўчириш зарур.

Партия қуйидагиларни ҳимоя қилаверади:

— **гражданнинг шахси ва қадр-қиммати** қонун билан ишончли ҳимоя қилинишини, унинг уй-жойи ва мол-мулки дахлсизлигини, ёзишмалар ва телефон орқали гаплашишнинг сирлигини;

— **меҳнат қилиш ҳуқуқи**, жумладан меҳнатнинг миқдори ва сифатига, унинг пировард натижасига мувофиқ равишда ҳақ тўлашни таъминлаш кафолатларини мустаҳкамлаш; иш билан банд бўлишни, кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлашни сақлаб туриш воситаларини вужудга келтириш, касбини ёки иш жойини ўзгартиришга мажбур бўлган кишиларга зарур моддий мадад бериш;

— **гражданларнинг сиёсий ҳуқуқларини:** жамият ва давлат ишларини бошқаришда иштирок этишларини, сўз, матбуот, митинглар ва намойишлар ўтказиш, жамоат ташкилотларига бирлашиш эркинлигини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш. Бунда ҳуқуқ-тартиботга, совет қонунлари талабларига қатъий риоя этилиши керак;

— **ижод қилиш эркинлиги** ва истеъдодга миллий қадрият деб муносабатда бўлиш. Партия маданият соҳасида хилма-хилликни бутун чоралар билан рағбатлантириб, шу билан бир вақтда инсонпарварлик мезонларини ҳимоя қилади, жамиятни сохта маданиятдан муҳофаза этади. Маданиятга фойда олиш мақсадларини кўзлаб ёндашиш социализм учун мақбул эмас;

— инсоннинг маънавий соҳада ўз ўрнини эркин белгилаб олиши, **виждон эркинлиги ва диний эътиқод эркинлиги.** Партия ўзининг дунёқараш позицияларидан воз кечмаган ҳолда атеистлар ва динга ишонувчилар ўртасидаги мулоқотни чуқурлаштираверади, барча динлар одамлар ўртасидаги ўзаро муносабатларга ўз ҳиссасини қўшиб, қонунлар доирасида эркин ҳаракат қилиш имкониятига эга бўладиган йўлни ўтказаверади;

— гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишда **суднинг** ролини ошириш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолияти билан шуғулланувчи жамоатчилик-давлат комиссияларини тузиш.

КПСС матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги, виждон эркинлиги ҳамда диний бирлашмалар ҳақидаги, гражданларнинг ижтимоий уюшмалари тўғрисидаги, СССРдан чиқиб кетиш ва СССРга келиш тартиби ҳақидаги, СССР гражданлиги тўғрисидаги, СССР халқларининг тиллари ҳақидаги **қонунлар** ҳамда гражданларнинг сиёсий ва шахсий ҳуқуқларини таъминлаш лозим бўлган бошқа қонун ҳужжатлари тез вақт ичида қабул қилинишига жуда катта аҳамият беради.

Партия **совет кишиларининг иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлари** мустаҳкамланиши ва ривожланишига, уларнинг фаровонлиги ошиб боришига эришиш учун қатъият билан ҳаракат қилаверади. Партия ўзининг бу соҳадаги куч-ғайратларини қуйидаги вазифаларни бажаришга қаратади:

— аҳолининг кўпайишини ва одамларнинг кўчишини тартибга солишни таъминлайдиган умумдавлат **нуфус сиёсатини** ишлаб чиқиш ва уни қонун билан тасдиқлаш;

— КПСС XXVII съезди олға сурган ва 2000 йилгача ҳар бир совет оиласини алоҳида квартира ёки шахсий уй билан таъминлаш мақсадини кўйган **уй-жой программасини** амалга ошириш. Бу эса давлат, корхоналар, кооперативлар маблағлари, аҳолининг жамғармалари, имтиёзли қарзлар ҳисобидан уй-жой қурилиши суръатларини ошириш ва сифатини анча яхшилашни; квартираларнинг тақсимланиши устидан жамоат назоратини кучайтиришни шаҳарлар ва қишлоқларни комплекс ривожлантиришни, уларнинг меъморчилиги инсон манфаатларига бўйсундирилишини талаб қилади;

— соғлиқни сақлашга маблағ ажратишни анча кўпайтириш ҳамда корхоналар, тармоқлар, республикалар, маҳаллий Советлар ресурсларини ана шу мақсадга мумкин қадар тўлароқ сафарбар этиб **медицина хизматини** такомиллаштириш йўли билан сиҳат-саломатликнинг муҳофаза қилиниши ҳуқуқини таъминлаш;

— **яшаш табиий муҳитини** сақлаб қолиш, табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш кафолатларини кучайтириш; мамлакатнинг, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг узоқ муддатга мўлжалланган давлат экология программаларини, шунингдек атроф-муҳитни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонунларни қабул қилиш; табиатни муҳофаза қилиш ишлари билан шуғулланувчи идоралар тузилмаси ва фаолиятини такомиллаштириш;

— **таълим, маориф ва маданиятнинг** барча соҳаларини ривожлантириш, ана шу мақсадга маблағ сарфлашни кўпайтириш; мутахассисларга таълим бериш ва уларни тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш; ўқитувчининг обрўсини ошириш; ғоялар ва истеъдодлар беллашувини рағбатлантириш, маънавий соҳадаги маъмуриятчиликни ҳамда гуруҳлар манфаатлари устунлигини бартараф этиш; маданий ва маънавий меросни, тарихий обидаларни авайлаб асраш; маориф ва маданиятни ривожлантириш манфаатлари йўлидаги турли жамоат ташаббусларини ва хайрияларни қўллаб-қувватлаш; чет мамлакатлар билан маънавий қадриятларни кенг ва эркин айирбошлаш.

Қайта қуриш стратегияси жамиятимизнинг сифат жиҳатдан янги ҳолатига эришишда қудратли омил бўлган **фаннинг ролини ҳамда фан натижаларини ўзлаштиришнинг ролини** чуқур тушуниб етишга асосланган мамлакатнинг ижодий имкониятларини ривожлантириш ва бу имкониятлардан фойдаланиш мустаҳкам қонуний негизга таяниши лозим. Интеллектуал мулкни самарали муҳофаза қилишни таъминлаш муҳимдир. Партия олий ўқув юртлари, академия ва тармоқ илмий муассасалари мустақил ва уларнинг тузилиши хилма-хил бўлиши тарафдоридир.

Аҳолининг биринчи навбатда ёрдамга ва жамият мададига муҳтож бўлган ижтимоий табақалари ва гуруҳлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш КПССнинг иқтисодий сиёсатида алоҳида ўрин тутади.

КПСС қуйидагиларни амалга ошириш учун курашаверади.

— **хотин-қизларнинг** меҳнат ва турмуш шароитини яхшилашга доир катта тадбирларни амалга ошириш, жумладан уларга қисқартирилган иш куни, ўзларига қулай график асосида ишлаш ҳуқуқини бериш, ҳомиладорлик отпускаси даврини ва болага қараш учун бериладиган отпуска даврини, кўп болали ва ёлғиз оналарга корхоналар ҳисобидан ҳақ тўланадиган отпуска даврини кўпайтириш; отпуска ва даволаниш учун пул дотациялари берилишини белгилаб қўйиш; хотин-қизлар учун сифатли моллар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатишни устун даражада ривожлантириш; уларни оғир ва саломатлик учун зарарли ишлардан озод қилиб қўйиш. Партия сиёсий ислоҳот доирасида хотин-қизлар раҳбарлик ишларига тағин ҳам кенгроқ жалб этилишига эришаверади;

— **болалар тўғрисидаги** ғамхўрликни қатъиян яхшилаш, болалар муассасалари қурилиш ва уларнинг иши сифатини яхшилашга, болалар учун товарлар ишлаб чиқаришни кенгайтиришга маблағ ажратишни кўпайтириш; болалар ўлимини камайтириш чораларини сира кечиктирмай амалга ошириш;

— ёшларга доир самарали сиёсатни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, **ёш авлоднинг** қобилиятларини рўёбга чиқариш ҳамда эҳтиёжларини қондириш учун кенг имкониятлар яратиш, жамиятнинг сиёсий, хўжалик ва маданий турмушида ёш авлод тенг ҳуқуқли асосда иштирок этишига кўмаклашиш; ёшлар ҳаракатини, комсомолни, студентлар ташкилотлари ва бошқа ташкилотларни янгиланиш, уларнинг ташаббусларини, тобора кучайиб бораётган мустақилликка интилишларини қўллаб-қувватлаш;

— **ногиронлар, уруш ва меҳнат ветеранлари** аҳволини яхшилаш; СССР гражданларининг пенсия таъминоти тўғрисида янги қонунни қабул қилиш ҳамда яқин беш йилликда барча ногиронлар ҳамда уруш ва меҳнат ветеранларини, ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларини алоҳида квартира билан таъминлашга доир махсус программани ишлаб чиқиш; ветеранлар ва ногиронларга тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш ҳамда уларнинг ўзига хос эҳтиёжларига мўлжалланган товарлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш тўғрисидаги қарорларни бажариш; нарх-навонинг кўтарилишига қараб пенсиялар ва нафақаларни ошириб бориш; пенсия миқдоридан қатъи назар иш ҳақини тўла олиш ҳуқуқини бериш.

Гражданларнинг ҳуқуқлари ва эркинликлари уларнинг гражданлик бурчлари билан узвий боғлиқлигига коммунистлар аминдирлар. Партия жамиятда меҳнатга, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботга ҳурмат, социалистик Ватанни ҳимоя қилишга тайёр туришни қарор топтириш, ҳалоллик ва номуслилик, эзгулик ва меҳр-шафқат, ўзини ахлоқий назорат қилиб бориш ва виждонлилик, инсон қадр-қиммати ва ўз йўлини танлаб олиш эркинлиги каби умумбашарий қадриятларнинг ҳуқуқий ва маънавий кафолатларини вужудга келтириш йўлида қатъият билан ишлайверади.

КПСС ҳар қандай ғайриқонуний афзалликлар ва имтиёзларга қаршидир, бу ишда тўла ошкоралик тарафдоридир. Коммунист деган ном ёки раҳбарнинг лавозими неъматлардан фойдаланишда ҳеч қандай имтиёз бермайди. Хизмат мавқеини суиистеъмол қилишни таг-томири билан тугатиш лозим.

III. Самарали планли-бозор иқтисодиёти учун

Партия мамлакатдаги иқтисодий вазиятни соғломлаштириш мақсадида барча даражалардаги қонун чиқарувчи ва ижроия органлари самарали ишини йўлга қўйишни сира пайсалга солиб бўлмайдиган вазифа деб билади. КПСС Министрлар Совети ишлаб чиққан ва СССР халқ депутатлари Съезди маъқуллаган истеъмол бозорини барқарорлаштириш ва аввало мавжуд пул ва уни мол билан таъминлаш ўртасидаги узилишни бартараф этиш тадбирлари системасини амалга оширишга ёрдам беради. Кўрилаётган тадбирлар аниқ-равшан ижтимоий йўналишда бўлиши, биринчи навбатда аҳолининг кам ҳақ олаётган табақалари иқтисодий аҳволини яхшилаши зарур.

Аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш ниҳоятда ўткир муаммо бўлиб турибди. КПСС гўшт, сут, сабзавот, деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштиришни жадал ўстириш манфаатларини назарда тутиб экономика аграр секторини устун ривожлантириш тарафдоридир.

Ерда хўжалик юритишнинг барча шаклларини ривожлантириш озиқ-овқат муаммосини ҳал этишнинг негизи бўлиши керак, давлат, кооператив хўжаликлар ва якка хўжаликлар, хўжалик юритишнинг турли шакллари — пудрат, ижара, оила шакллари ва бошқа шакллар бир хил имкониятларга эга бўлиши керак. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг, маҳсулотни қайта ишлаш ва асрашнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, бу маҳсулотнинг даладан пештахтага келгунича нес-нобуд бўлишини камайтириш энг муҳим йўналиш бўлиб қолаверади.

Шаҳар билан қишлоқ ўртасида ижтимоий мувозанатни вужудга келтириш — қайта қуришнинг принципиал вазифаларидан биридир. Қишлоқ аҳолисини шинам уй-жой билан таъминлаш, замонавий турмушни йўлга қўйиш, йўллар қуриш учун қисқа муддат ичида янги имкониятлар барпо этилиши керак.

Халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш бундан буён ҳам диққат марказимизда бўлади. КПСС бозорни тўлдиришда силжишга эришишга имкон берадиган тадбирлар мажмуасини амалга оширишга ёрдам бераверади.

Партия молияни соғломлаштиришга қаратилган самарали сиёсат, шу жумладан омонат кассаларга жамғарма қўйишни бериладиган фойдани кўпайтириш йўли билан рағбатлантириш, суғурта ишларини ривожлантириш, фойдали шартларда давлат заёмлари облигацияларини тарқатиш, уй-жойни сотиш, келажакда узоқ вақт фойдаланиладиган буюмларни сотиб олиш эвазига аҳолининг аванс тўловлари, акциялар ва бошқа қимматбаҳо қоғозларни сотишга оид тадбирларни ўтказиш тарафдоридир. Янада мукаммал иқтисодий воситалар ва нормативлар талаб этиладики, булар асосланмаган даромадларнинг пайдо бўлишига, тегишли мол билан таъминланмаган пулларнинг муомалага чиқишига ҳалал бериши керак.

КПСС ҳозирги ва келгусидаги ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этишни **туб иқтисодий ислоҳот** билан чамбарчас боғлиқдир, деб ҳисоблайди, шу ислоҳот туфайли монополизм ва ташаббуссизлик, беҳуда сарф-харажат ва хўжасизлик, истеъмолчиларнинг манфаатини унутиш хос бўлган буйруқ билан тақсимлаш системаси ўрнига мулкнинг турли-туман шакллари, молларни мустақил тайёрловчиларнинг мусобақасига, молиянинг ривожланган системасига, шахсий ва коллектив манфаатдорликнинг қудратли омилига асосланган планли-бозор экономикаси келиши керак.

Иқтисодий ислоҳотнинг йўли биз илгари ўйлаганга нисбатан анча машаққатли бўлиб чиқди. Аммо биз хўжалик юритишнинг мамлакатни турғунликка, жаҳондаги ривожланган мамлакатлардан орқада қолишга олиб келган, ўзини бадном этган шаклларига қайтишга йўл қўймасликка қатъий азму қарор қилганмиз.

Мулкчилик муносабатларини тубдан қайта қурмасак, иқтисодий ислоҳот рўёбга чиқмайди. КПСС мулк шаклларининг хилма-хиллиги тарафдоридир. Шу шаклларнинг тенг ҳуқуқли, соғлом рақобати — гражданлар эрки, ходимлар ўз қобилиятларини рўёбга чиқариш шакл ва усулларини ҳақиқатда танлаб олишининг иқтисодий асоси, истеъмолчилар манфаатлари ва ҳуқуқларининг кафолатидир.

Давлат мулкини ишлаб чиқариш миқёслари регионларнинг ўзига хос жиҳатлари, интеграция алоқаларининг ривожланганини ҳисобга олиб, ижара, тўла хўжалик ҳисоби, пудрат негизида, акционерлик шакллари ва бошқа замонавий шакллар асосида меҳнаткашларнинг ўзлари демократик йўсинда бошқарадиган мулкка айлантириш муҳим вазифадир.

Партия соғлом негизда кооператив ҳаракатни ривожлантиришга ҳар томонлама ёрдам бериш, ишлаб чиқариш кооперациясини, жумладан колхозларни мустаҳкамлаш, меҳнат коллективи мулкчилиги турли шаклларини, шу жумладан улушбай, бадалли, акционерлик шаклидаги мулкчилик фаолият майдонини кенгайтириш тарафдоридир.

КПСС якка тартибдаги меҳнат мулкчилиги, шу жумладан ишлаб чиқариш воситаларига якка тартибдаги меҳнат мулкчилиги мамлакат иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичига зид эмас, деб ҳисоблайди.

Мулкнинг турли шаклларидан фойдаланиш ходимнинг ишлаб чиқариш воситаларидан бегоналаштиришни ва кишининг-киши томонидан эксплуатация қилинишини истисно этиши керак.

Хўжалик фаолиятини тартибга солишнинг **планли ва бозор усулларини** узвий тарзда бирга қўшиб олиб бориш йўлини топиш иқтисодий ислоҳотнинг энг мураккаб муаммосидир.

Замонавий ишлаб чиқаришнинг ривожланишига марказлаштирилган йўсинда планли таъсир этиш бўлмаса, ана шундай ишлаб чиқаришнинг ўзи ҳам бўлмайди. Хўжалик юритишнинг ана шу ўз моҳияти жиҳатидан социалистик принципи кўпгина мамлакатларда тадбиқ этилди. Аммо ана шундай таъсирнинг аниқ мезони ва усулларини белгилаш жуда муҳим аҳамиятга эгадир. Ўтмишда ишлаб чиқариш ва тақсимлашнинг бутун жараёнини план билан қамраб олишга ҳаракат қилган эдилар, эндиликда бундан фарқли тарзда шундай тартиб ўрнатиш керакки, экономикага планли, марказлаштирилган раҳбарлик асосан нарх, солиқ, процент, кредит, тўловлар ва бошқа шу сингарилар орқали амалга оширилсин ва бундай раҳбарлик соҳаси стратегик вазифаларни ҳал этиш билан қатъий белгилаб қўйилиши лозим. Бу, аввало, йирик илмий-техникавий ва структура программаларини амалга ошириш, инфраструктурани ривожлантириш, инсон яшайдиган муҳитни муҳофаза этиш ва ресурсларни тиклаш учун ўтказиладиган комплекс тадбирлар, солиқ ва кредит-молия сиёсати, пул муомаласи барқарорлигини таъминлашдир. Одамларнинг ижтимоий жиҳатдан ҳимоя этилишига алоқадор масалалар ҳам марказлаштирилган йўсинда тартибга солинишини тақозо этади.

КПСС шунга асосланадики, мамлакатга тўлақонли ва тартибга солиб туриладиган ягона Иттифоқ бозори зарур, бу бозор ишлаб чиқариш имкониятлари ва эҳтиёжлари мувозанатини, тўловга қодир талаб ва таклифнинг барқарор мувозанатини таъминлаш ва сақлаб туришнинг ҳамиша ишлаб турадиган механизми бўлиши лозим. Бу совет иқтисодиётини жаҳон хўжалик алоқаларига жалб этиш, сўмнинг эркин муомалада бўлишига ўтишнинг шарти ҳамдир.

Тўкис бозор хўжалигини ташкил этиш учун истеъмол моллари, ишлаб чиқариш воситалари, қимматбаҳо қоғозлар, инвестициялар, валюталар, илмий ечимларнинг бозорини вужудга келтириш, молия, пул, кредит системалари ислоҳотини жадаллаштириш керак.

Нарх белгилашни қайта қуриш — иқтисодиётни бозор йўли билан тартибга солишни жорий этишнинг зарур шартидир. Нарх даражалари ва нисбатликларини сунъий тарзда яратиш, баъзилар учун самарасиз дотациялар бериш ва бошқаларни хонавайрон қилиб маблағларни олиб кўйиш юки хўжалик юритиш учун сохта йўналиш беради, хўжалик юритишнинг самарадорлигига баҳо беришни чалкаштиради, илмий-техникавий қолоқлик ўзгармай қолаверади, халқаро меҳнат тақсимоти афзалликларидан фойдаланишга халал беради.

Чет эл фирмаларини ҳам истисно этмаган ҳолда, мол ишлаб чиқарувчиларнинг рақобати нарх кўтарилишини тартибга солиб турадиган ва тўхтатадиган муҳим омил бўлиши керак. Бунинг учун ишлаб чиқариш, савдо, кредит хизмати ва суғурта ишига монополияни қонун йўли билан тугатиш керак.

Партия **иқтисодиётни структура жиҳатидан истеъмол сектори фойдасига қайта қуриш**, самарали ва кўп маблағ талаб қиладиган ишлаб чиқаришларни қисқартириш чораларини кўриш, куч ва маблағларни мавжуд корхоналарни реконструкция қилишга жамлаш тарафдоридир. Табиатдан оқилона фойдаланиш, ресурсларни тежаш, хом ашё ва материалларни, меҳнат сарфини тежаш программаларини амалга оширишга, хўжасизликка қарши курашга диққат-эътиборни кучайтириш керак. Структура жиҳатдан қайта қуриш жараёнига экономиканинг мудофаа тармоқлари конверсияси узвий тарзда қўшилиши керак;

(Давоми иккинчи бетда).

ИНСОНПАРВАР, ДЕМОКРАТИК СОЦИАЛИЗМ САРИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

шу тармоқларнинг юксак малака ва илмий-техникавий потенциалига таяниб ишлаб чиқаришнинг замонавий воситалари ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кескин кўпайтириш мумкин. Айни вақтда кенгайтирилган такрор ишлаб чиқариш учун ресурслар бўлишини назарда тутиш керак, шундай қилинмаса иқтисодий тараққиёт муқаррар тўхтаб қолади.

Партия иқтисодий, экологик ва ижтимоий самарадорликни ҳисобга олиб, **фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга**, унинг ютуқларини ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларига тезроқ жорий этишга қаратилган куч-ғайратларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди. Фундаментал ва амалий тадқиқотларни, уларнинг қудратли равнақ топиши учун зарур бўлган барча нарсалар билан таъминлаш давлатнинг муҳим юмушидир. Илм-фанни ташкил этиш ва билимларни оммалаштиришнинг турли шаклларига кенг майдон очиб бериш зарур.

Табиатни муҳофаза этиш — одамни муҳофаза этиш демакдир. XX асрнинг охирида табиатни қутқариб қолиш, Ер юзида ҳаётни асраб қолишнинг муқаррар шартларидан бирига айланди. Биз мамлакатимизда жаҳон стандартларини жорий этишимиз, халқаро экологик ҳамкорликда фаол иштирок этишимиз зарур. Табиатни муҳофаза этиш тадбирларини писанд қилмай, мамлакатни саноатлаштиришнинг барқ уриб ўсиши экологик фалокатнинг жуда оғир ўчоқлари пайдо бўлишига олиб келди. Аҳволни ўнглаб олиш учун шошилинч чоралар ва катта маблағлар зарур. Партия янги корхоналарни жойлаштириш билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этишда қатъий илмий экспертиза ва жамоатчилик фикрини ҳисобга олиш тартибини қонун йўли билан мустаҳкамлаб қўйиш зарур деб ҳисоблайди.

Шу билан бир қаторда мамлакат учун ҳаётий зарур бўлган ва буларсиз одамларнинг кундалик эҳтиёжларини қондириш мумкин бўлмай қоладиган корхоналарни ёпиш тўғрисида талаблар қўйиб саросимага тушиш ҳам номақбулдир. Замонавий илмий-техникавий тараққиёт ва саноат тараққиётисиз, буларга зид тарзда экологик муаммоларни ҳам ҳал этиб бўлмайди, табиатни асраб бўлмайди.

Мамлакатнинг **халқаро меҳнат тақсимоти ва меҳнат кооперациясидаги** иштирокини кенгайтириш иқтисодиётни самарали ривожлантиришнинг сўзсиз шартидир. Совет моллари ва хизматларининг рақобатга қобилиятини ошириш, корхоналарнинг ташқи иқтисодий мустақиллиги, жумладан, валюта мустақиллигини изчиллик билан мустаҳкамлаш, экспортнинг хом ашё йўналишига барҳам бериш, импорт структурасини қайта қуриш — бунинг ишончли йўлидир.

КПСС ана шу тилга олинган барча тадбирларнинг амалга оширилиши тарафдори бўлиш билан бир қаторда меҳнат аҳли манфаатларини изчиллик билан ҳимоя қилаверади. Яширин экономика, порага сотилган унсурлар, чайқовчилар, монополияга янги даъвогарлар йўлига ишончли ҳуқуқий ғов ўрнатиш учун курашаверади.

IV. Кенг кўламдаги социалистик демократия ва халқнинг ўзини ўзи бошқариши сари

Демократиялаш — қайта қуришнинг мақсади ва воситасидир. Бутун янгиланиш жараёни муваффақиятга эришишнинг ғоят муҳим шарти ҳамда инсон ҳуқуқларига риоя этилишининг кафолати ҳуқуқий давлатни ҳамда ўзини ўзи бошқарувчи социалистик жамиятни шакллантиришдан иборатдир.

Партиянинг сиёсати бирдан-бир ҳокимият манбаи бўлган халқнинг суверен иродасини тан олишга асосланади. Умумхалқ ҳуқуқий давлати қандай бўлмасин, бирон синфнинг диктатурасини, айниқса бошқарувчи бюрократиянинг ҳокимиятини истисно этади ва у барча гражданларнинг давлат ишларида қатнашишига ҳамда ҳар қандай лавозимларни эгаллашига имконият таъминлаб берадиган Советлар Республикасидир.

Бизда авторитар системадан демократик система сари муҳим қадамлар ташланди, янги қоидалар ва ёндашувлар асосида ҳокимиятнинг олий органлари тузилди. Энди барча давлат органлари структурасини қайта қуришни, ҳокимиятни Советларга топширишни ва совет федерациясини тубдан ўзгартиришни охирига етказиш керак.

Сайлов системаси. Уни умумий тенг тўғри сайлов ҳуқуқи принципларига батамом мувофиқлаштириш керак. Биз сайлов жамиятдаги барча қатламларнинг вакиллари, шахслар ҳамда партия, жамоат ташкилотлари ва ҳаракатлар, айрим номзодлар сайловчилар муҳокамасига олиб чиқадиган ғоялар ҳалол мусобақалашадиган майдон бўлишига тарафдормиз. Партия депутатлар корпусида, давлат органларида ишчи ва деҳқонларнинг, хотин-қизлар, ёшларнинг, ветераларнинг ва жамиятдаги сиёсий ҳаётга етарлича жалб қилинмаган ҳамда ўз манфаатларини ҳимоя қилиш учун қўллаб-қувватланишга муҳтож бўлган бошқа қатламлар ва гуруҳларнинг муносиб вакиллигини таъминлашга ҳаракат қилади.

Демократия ва сиёсий фикрлар хилма-хиллиги. Жамиятимизни демократиялаш даврида гражданларнинг янги ижтимоий-сиёсий уюшмалари вужудга келмоқда. Жамиятнинг ривожланиши партиялар тузилиши мумкинлигини ҳам истисно этмайди. Уларни тузиш тартиби қонун билан белгилаб қўйилади ва СССР Конституциясида тегишли суратда акс эттирилади. Шу билан бирга зўравонликни, миллатлараро адоватни тарғиб қиладиган, Конституцияга қарши, экстремистлик мақсадларини кўзлайдиган ташкилот ва ҳаракатларни тузиш ҳамда уларнинг фаолияти қонун билан тақиқлаб қўйилмоғи керак.

КПСС монополияни даъво қилмайди ва социалистик жамиятни янгилашни ёқлаб чиқаётганларнинг ҳаммаси билан сиёсий мулоқот ҳамда ҳамкорлик қилишга тайёр. Принципиал маънода бизнинг нуқтаи назаримиз шундан иборатки, жамиятнинг демократиялашув даражаси, давлат ва жамоат муассасаларини тузиш ва улар ишининг демократик характери, гражданларнинг сиёсатга тортилиши, қайта қуриш жараёнининг оғишмай ривожланиб бориши ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир. Ҳозир КПСС — жамиятни демократиялашга ҳар томонлама ёрдам бериб, айни вақтда улкан ранг-баранг мамлакат қўламида жипслаштирувчи роль ўйнаётган ҳақиқий сиёсий кучдир.

Халқ депутатлари Советлари. Олдимизда турган даврнинг энг муҳим вазифаларидан бири шундан иборатки, Советлар халқ иродасини изчиллик билан ифода этадиган ҳамда давлатни бошқариш воситаларини ўз қўлларида жамлайдиган ҳақиқатан ҳам тўла ҳокимиятли органларга айланмоқда. Бунинг учун улар тегишли ҳуқуқларга, иқтисодий мустақилликка эга бўлишлари ва кучли, билимдон депутатлар корпусига таянишлари керак.

Сиёсий ислоҳот чуқурлашиб борган ва бошқариш марказдан жойларга кўчирилган сари КПСС ўзини-ўзи бошқарувчи жамоаларнинг қарор топиши ва ривожланишига ёрдам беради. Бу нарса юқори органларга ўзларининг ҳозирги кўпгина оператив-хўжалик вазифаларидан халос бўлишларига, иттифоқдош республикалар, регионлар, бутун мамлакат қўламида комплекс вазифаларни ҳал қилишга эътиборни қаратишларига имкон беради.

Давлат ҳокимияти. КПСС ҳокимият вазифаларини — қонун чиқариш, ижро этиш ва суд вазифаларини бир-биридан ажратиш бошқарувнинг самарадорлиги учун муҳим аҳамият касб этади, деб ҳисоблайди. Ленин сўзлари билан айтганда, биз совет системасининг афзалликларини парламентаризм ютуқлари билан боғлашимиз керак. Бу соҳада дастлабки қадамлар қўйилди. Бироқ, қайта қуриш тажрибаси давлат органларининг масъулияти ва ҳуқуқ доираларини янада аниқроқ белгилаб қўйиш зарурлигини тақозо этмоқда.

СССР халқ депутатлари Съезди ва Олий Совети пировардида ҳал қилувчи роль ўйнагани ҳолда қайта қуриш сиёсатини рўёбга чиқаришнинг қабул қилинган қонунларни бажаришнинг ишончли ва самарали механизми зарур. Янги олий ҳокимият органларининг иш тажрибаси ҳозирча бундай механизм шакланиш босқичида турганлигини кўрсатмоқда. Жамиятда СССР халқ депутатлари Съезди олдида масъул бўлган ҳамда зарур ҳокимият ваколатларига эга бўлган давлат бошлиғи — президент лавозимини таъсис этиш масаласи борган сари қатъият билан қўйилмоқда. Буни мамлакатнинг барқарор ривожланишини таъминлаш, қайта қуришга янада жўшқинлик бахш этиш ва унинг орқага қайтмаслиги кафолатларини мустаҳкамлаш, қонунийликни ва гражданларнинг ҳавфсизлигини демократиялаш жараёнида барча давлат ва жамоат муассасаларининг нормал ва самарали ишлашини таъминлаш, СССР манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда халқаро майдонда давлатимиз номидан вакиллик қилиш эҳтиёжлари талаб қилмоқда.

СССР Министрлар Советининг мавқеини ва ҳуқуқларини мустаҳкамлаш зарур.

СССР Олий Советининг аъзолари ва ҳукумат аъзолари бўлган коммунистлар янада қатъият ва масъулият билан иш олиб бориб, мамлакатда вазиятни барқарорлаштириш, иқтисодий тангликни енгиш учун зарур чора-тадбирлар амалга оширилишига ҳаракат қилишлари керак.

Давлат ва хўжалик аппарати. Бу соҳани ҳам анчагина қайта қуришни амалга ошириш, унга, бизнинг назаримизда, аппаратнинг албатта вакиллик органлари ва жамоатчилик назорати остида бўлишини, унинг оқилона етарлилигини ва омилкорлигини, асосий тартиб-қоидаларнинг ошкоралигини, махфийлик чекланишини асос қилиб олиш зарур. Советларнинг янги состави сайланганидан кейин аппаратни янгилаш мақсадга мувофиқдир.

Одил судлов ва жамоат тартибини сақлаш. Қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш юзасидан зарур чоралар кўриш керак. Шахснинг қимлигидан қатъи назар, барчанинг қонунга риоя қилиши давлат органлари, жамоат ташкилотлари фаолиятининг, мансабдор шахслар ва гражданлар ҳулқ-атворининг зарур қоидасига айланиши керак. Партия суд ва прокуратуранинг қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот кафиллари сифатидаги мустақиллигини янада мустаҳкамлашни ёқлайди.

Олдимизда **суд-ҳуқуқий ислоҳотни** амалга ошириш, энг аввало қонунбузарликнинг кучайиши тенденциясини тўхтатиш, жиноятчилар, ўғрилар ва қотиллар, порахўрлар ва давлат мулкини ўғирловчилар, таъмагирлар, пинҳона иқтисодиёт корчалонлари, чайқовчилар, зўрлик қилувчилар, безорилар муқаррар жазоланишини таъминлаш учун юксак самарали одил судловни вужудга келтириш соҳасида жуда катта ишлар турибди.

Биз ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар — судлар, прокуратура, тергов аппарати, милиция ходимларининг профессионал тайёргарлигини, нуфузини, моддий таъминотини анча кўтариш муҳим деб ҳисоблаймиз. Вазият айбсизлик презумпцияси, ҳимояланиш ҳуқуқига ва одил судлов қоидаларига қатъий амал қилиб, жиноятчиликка қарши курашда қонунда кўзда тутилган барча воситаларни қўллашни талаб қилмоқда.

Хўжалик юритишнинг янги шароитларига ўтиш, хусусан шартнома муносабатларини кенг жорий этиш давлат ҳакамлиги хизматини яхшилашни, халқ хўжалигини адлия кадрлари билан мустаҳкамлашни, аҳолига ҳуқуқий тарбия беришнинг бутун системасини қатъий такомиллаштиришни талаб қилмоқда.

Мудофаа. Бизнинг янгича фикрлашимиз мамлакат хавфсизлигини сиёсий воситалар билан таъминлаш мумкинлигини анча кенгайтирди. Бироқ ҳозирча дунё ҳарбийлаштирилган ва унда қуролли низолар чиқиши мумкин экан, уруш хавфи бартараф этилмаган экан — бизга ишончли мудофаа қобилияти керак.

Партия Ватан олдида жуда катта хизматлари бўлган армия ва флотимиз ҳозирги шароитда ўз олдиларида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал қила оладиган бўлиши тўғрисида ғамхўрлик қилишни ўзининг бурчи деб ҳисоблайди. Бунинг учун янги мудофаа доктринаси ва оқилона етарлилик принципи асосида **ҳарбий ислоҳот** сари иш олиб бормоқ керак. Ҳарбий қурилиш сифат кўрсаткичларига қаратилганлиги сабабли кадрлар составининг профессионализмини бутун чоралар билан ошириб бориш, армиямиз билан ўз тақдирини боғлаган кишиларнинг шон-шараф кодексини унинг шонли анъаналарига муносиб даражага кўтариш керак. Партия ҳарбий хизматнинг нуфузи ошиб боришига, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оилалари социал ҳимояланиши мустаҳкамланишига ва маиший шароитлари яхшиланишига эришиб бораверади.

Ҳуқуқий давлат мудофаа соҳасига амалий сиёсий раҳбарликни, ҳарбий маҳкаманинг олий ҳокимият органлари назорати остида бўлишини, айни вақтда давлатлар ўртасида эришилган ишонч даражасига мувофиқ равишда унинг фаолияти мумкин қадар ошкора бўлишини тақозо этади.

КПСС саноатнинг мудофаа тармоқларида тўпланган имкониятни граждан ишлаб чиқаришида фойдаланиш учун сақлаб қолган ҳамда кўпайтирган, қуролли кучлар учун ишлаб чиқарилаётган техниканинг сифати пасайиб кетишига йўл қўймаган ҳолда мудофаа тармоқлари соҳасини ўзгартириш программасини қўллаб-қувватлайди.

Ички хавфсизлик. Давлат чегараларини қўриқлаш, чет эл разведкаларига қарши туриш, совет конституцион тузумини ва гражданларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш — шуларнинг барчаси мураккаб ва баъзан хавфли вазифани адо этаётган чегара ва ички қўшинлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш вазифасини зиммамизга юклайди. Ҳозирги шароитда жамоат тартибини сақлашнинг ҳаётий муҳим воситаси бўлиб қолаётган ички ишлар ва давлат хавфсизлиги органлари фақат қонун доирасида ва ҳокимиятнинг вакиллик органлари назорати остида иш олиб боришлари зарур.

Ҳуқуқий давлат ва ўзини ўзи бошқарувчи жамият. Партия ҳуқуқий давлатни шакллантириш — нисбатан узоқ давом этадиган жараён бўлиб, бу жараёнда давлат органларининг тегишли структураси, қонунларнинг яхлит системаси вужудга келади, демократияга тажовуз қилишларга ва ўзбошимчаликка қайтиш йўлидаги уринишларга қарши кафолат бўлиб хизмат қиладиган анъаналар тўпланиб боради, деган фикрга асосланиб иш тутади. Ҳуқуқий давлатнинг қарор топишида сиёсий маданиятни ривожлантириш жуда катта роль ўйнайди.

Барча ижтимоий жараёнлар қанчалик кўпроқ иқтисодий ва ҳуқуқий воситалар билан тартибга солинса, давлатнинг мажбур қилиш усулларини қўллашга эҳтиёж астасекин қисқариб борса, социализм ва демократия принциплари шунчалик аниқ ва пухта рўёбга чиқиши мумкин. Ўзини ўзи бошқарувчи жамиятнинг шакланиши халқнинг жуда кучли ижодий қудратини очиш имкониятини беради.

СССРнинг янги Конституцияси тўғрисида. Жамиятимизнинг тубдан янгиланиши Совет давлатининг янги асосий Қонунини яратиш масаласини ўртага қўйди. Янги Конституцияни қабул қилиш ишини фаолроқ олиб бориш тўғри бўлади деб ҳисоблаймиз.

V. Янги федерация сари

КПССнинг ҳозирги босқичдаги миллий сиёсати. Қайта қуришнинг тақдири, мамлакатнинг келажаги миллатлараро муносабатлар қандай таркиб топишига жуда боғлиқдир.

Биз Октябрь туфайли мамлакатимиз ҳаётига кирган буюк ва муносиб ишларни — Россия империяснинг мустамлака чекка ўлкалари ҳолатида бўлган кўпгина халқларнинг жипслашуви ва ўз давлатларига эга бўлишини, уларнинг қолоқлигига барҳам берилганлигини, миллатлараро алоқанинг янги қадриятларини, буюк жаҳоншумул давлатга тенг ҳуқуқли мансублик туйғусини йўққа чиқариш йўлидаги уринишларни қатъиян рад этамиз. Айни вақтда ленинча миллий сиёсатни бузиш кўп миллатли давлатимиз халқларига анча азоб-уқубат ва маҳрумликлар келтирди. Объектив кўчиб юриш ва демография жараёнларида ҳам жиддий муаммолар тўпланиб қолди.

Партия мана шу соҳада вужудга келган қийинчиликлардан қутулишнинг бош йўли иқтисодий ва сиёсий ислоҳотни изчиллик билан амалга оширишдан, давлат тузилишининг сталинча, аслини олганда унитар моделидан қатъиян воз кечишдан, федерализм принципини тўла-тўкис ва изчиллик билан рўёбга чиқаришдан иборат деб билади.

Миллатларнинг ривожланиши ва миллатлараро муносабатлар масалаларига бизнинг ёндашувимиз КПССнинг «Ҳозирги шароитда партиянинг миллий сиёсати» дастурида баён қилиб берилган. Бу дастурга қуйидаги муҳим принциплар асос бўлган: мамлакатнинг бутун территориясида ҳар қандай миллат гражданининг ҳуқуқларига ҳеч сўзсиз риоя қилиш: иттифоқдош республикалар мустақиллигини реал суратда бойитиш ва миллий автономия барча турлари мустақиллигининг янги даражасига эришиш; муштарак мақсадларга эришиш учун ўз ҳуқуқларининг бир қисмини ихтиёрий суратда Иттифоққа берадиган эркин ва тенг ҳуқуқли республикаларнинг федерацияси сифатида мамлакатнинг яхлитлигини сақлаб қолиш.

Миллатларнинг ўз тақдирини ўзлари белгилаши. Янгиланган совет федерациясида миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши принципи миллий-давлат тузилмаларининг турмушни ташкил этиш шаклларини, давлат институтларни ва рамзларини танлаб олишда эркинликни тақозо этади. Бизнинг олий мақсадимиз бир хиллик эмас, балки хилма-хиллик орқали бирликка эришишдир.

Партия миллатларнинг ажралиб чиқишгача бўлган ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқининг ленинча принципига содиқ эканлигини тасдиқлайди ва бу ҳуқуқни рўёбга чиқариш механизми ҳақидаги қонуннинг қабул қилинишини ёқлайди. Айни вақтда биз ишонамизки, ўзаро хилма-хил ва бир-бирига ўтиб турувчи алоқаларнинг кучсизлантирилиши ва айниқса бузилиши барча халқлар учун олдиндан айтиб бериш қийин бўлган салбий оқибатларга олиб келган бўлур эди, одамларнинг тақдири ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Шу сабабли биз кўпмиллатли катта демократик давлатни бузишга олиб борадиган ажратувчилик шиорлари ва ҳаракатларига қатъиян қаршимиз.

Иттифоқ ва иттифоқдош республикалар. Совет федерациясини ўзгартириш миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришга, иттифоқдош республикалар билан уларнинг муштарак тузилмаси бўлмиш иттифоқ ўртасида оқилона алоқалар ўрнатишга қаратилмоғи керак.

КПСС иттифоқ тузилишининг шартнома принципини ривожлантириш зарур деб ҳисоблайди. Бундай қилиш юз берган катта ўзгаришларни акс эттириш, миллий тараққиёт ва миллатлараро муносабатларга доир муаммоларнинг бутун мажмуига янгича ёндашувларни гавдалантириш имконини берган бўлур эди. Аниқ белгилаб қўйилган вазифалар ихтиёрий суратда Иттифоққа берилганда иттифоқдош республикаларнинг мустақил давлатлар сифатидаги мавқеи кучайиб, конституцион кафолатларга эга бўлади.

Республикалар иқтисодий жиҳатдан мустақил бўлмасалар уларнинг реал суверенитети ҳам бўлиши мумкин эмас. Бироқ ҳозирги иқтисодиёт юқори даражада иш олиб борувчи марказсиз ишлай олмайди. Марказнинг федерацияга кирувчи республикалар, халқларнинг туб манфаатларидан фарқ қиладиган ўзига хос манфаатлари йўқ.

Бунда Иттифоқ билан республикаларнинг ҳуқуқ доиралари, шу жумладан планлаштириш, бюджетни шакллантириш, солиқ ва кредит ишидаги, нарх белгилаш соҳасидаги ҳуқуқ доираларини аниқ белгилаб қўйиш керак. Барча республикалар ва регионларнинг корхоналари ўртасидаги бевосита шартнома алоқалари, шаклланиб келаётган умумиттифоқ бозори интеграция жараёнларининг, федерациямизни янгилаш ва мустаҳкамлашнинг иқтисодий негизи бўлиши керак.

Республикаларнинг марказ билан муносабатлари ҳамда республикаларнинг ўзлари ўртасидаги муносабатлар улардан ҳар бирининг ўзига хос томонларини — географик ҳолатини, тарихий ривожланиш йўлларини, давлатнинг шаклланишини, мамлакатда таркиб топган ишлаб чиқарувчи кучлар жойлашишининг ролини, иқтисодиётнинг характери ва даражасини, уларда яшаётган халқларнинг руҳияти ва урф-одатларини ҳисобга олмоғи керак.

Автоном тузилмаларни ривожлантириш. Совет федератив давлатини такомиллаштириш автоном республикалар, автоном областлар ва автоном округларнинг суверенитетини мустаҳкамлашни, ҳуқуқларини кенгайтиришни, уларнинг иқтисодий, социал ва маданий ҳаётнинг йирик масалаларини мустақил ҳал қилиш имкониятларини кенгайтиришни тақозо этмоқда. Партия бунга ҳамиша эътибор билан қарайди.

Миллатларнинг ҳуқуқлари ва шахснинг ҳуқуқлари. Кўчиб юриш жараёнлари ҳамда аввалги тараққиётдаги бузилишлар натижасида айрим халқлар учун ўз тарихий ватанларида ўзига хос жиҳатлардан маҳрум бўлиш хавфи туғилди. Шу сабабли ҳар бир республиканинг она тилини, маданий-этник хусусиятларини ва миллий маънавий қадриятларини, турмуш укладининг ўзига хослигини, демографик структурасини ҳимоя қилиш борасидаги чора-тадбирлар адолатлидир.

Шу билан бирга бундай чора-тадбирлар республикада яшаётган бошқа миллат гражданларининг манфаатлари ва ҳуқуқлари ҳисобидан амалга оширилмаслиги керак. Ирқчилик, шовинизм, миллатчилик социализм принципларига, мамлакат қонунларига ҳам, халқаро нормаларга ҳам зиддир. Бирорта ҳам халқ, у қанчалик оз сонли бўлмасин, ўз маданияти, тилини, ўзининг асрлар давомида таркиб топиб келган бетакрор қиёфаси ва хулқ-атворини йўқотмаслиги керак. Биз жам бўлиб яшаётган миллий гуруҳларга ўз ижтимоий, маърифий, диний ва бошқа уюшмаларини тузиш, маданий ва ахборот органлари, мактаблар, диний иншоотларга эга бўлиш имкониятини бериш тарафдоримиз.

Умумдавлат миқёсида кам сонли халқларга, уларнинг ўзига хос ҳаёти ва тараққиётига нисбатан алоҳида ғамхўрлик қилинмоғи керак.

КПСС — барча халқларнинг она тилидан эркин фойдаланиш, уни миллий — давлат автономияси доирасида давлат тили деб эълон қилишдан иборат шак-шубҳасиз ҳуқуқини ёқлайди. Рус тили умумдавлат эҳтиёжларини, шу жумладан Совет Иттифоқининг ташқи сиёсий фаолиятида ҳам эҳтиёжларни таъминламоқда, миллатлараро муомала воситаси бўлмоқда, унга мамлакатнинг бутун территориясида расмий тил мақомини бериш мақсадга мувофиқдир.

Байналмилалликка содиқ бўлган коммунистлар учун мамлакатдаги барча халқларнинг манфаатлари баб-баравар қадрлидир. Барча миллат кишиларини бирлаштирувчи партиянинг мавқеи ана шу сиёсий имкониятдан миллатлараро низолар ва тўқнашувларни бартараф этиш учун фойдаланиш имконини беради ва шундай фойдаланиш вазифасини юклайди. Биз ана шу йўсинда ҳаракат қилиш ниятидамиз.

VI. Инсониятнинг тинч ривожланиши сари

Янгича тафаккур, янгича ташқи сиёсат. Қайта қуришни бошлаб ва у туфайли жаҳондаги бутун вазиятда чуқур ўзгаришлар келтириб чиқариб, янгиланиш натижасида бизнинг давлатимиз қандай бўлишини белгилаб, биз инсоният олдида ўз зиммамизга жуда катта масъулият олдик. Бутун дунё XXI асрга қандай кириб бориши СССРдаги қайта қуришнинг муваффақиятига боғлиқ бўлади. Ўз навбатида халқаро муносабатларни тубдан соғломлаштириш, жаҳон тараққиётида тинчлик даврига чиқиб олиш совет халқининг ҳаётий манфаатларига мос келади, қайта қуришнинг тараққий этишига ёрдам беради.

Янгича тафаккурга асосланган ташқи сиёсат ҳозирнинг ўзидаёқ ижобий натижалар берди. Дунё тарафкашлик кишанларидан озод бўлиб бормоқда. Янги жаҳон сиёсатига муҳтож бўлган ҳозирги замон цивилизациясининг яхлитлиги равшанроқ бўлиб қолди. «Совуқ уруш» тўхатилди. Жаҳон ҳарбий тўқнашуви ҳавфи чекинди. СССР билан АҚШ ўртасида янгича муносабатлар сари ижобий бурилиш юз берди. Амалий қуролсизланиш йўлидан дастлабки шаҳдам қадамлар қўйилди. Мулоқот, музокаралар халқаро муносабатларнинг устунлик қилувчи шаклига айланмоқда. Маҳаллий низоларни бартараф этишда сиёсий усуллар устун бўлиб қолмоқда.

Янгича тафаккур ва янгича ташқи сиёсат Совет Иттифоқини хавфсиз ҳамда маърифатли жаҳон тартиботини қуришнинг олдинги маррасига олиб чиқди. Биз ижтимоий-сиёсий йўлни эркин танлаш тарафдоримиз. Мана шу принцип манфаатлар мувозанати принципи билан бирга бошланиб келаётган давр учун универсал принцип бўлиб қолмоғи, уни зўравонликдан ва урушқоқлик тафаккуридан халос қилмоғи керак. Бизнинг узоқ муддатга мўлжалланган ташқи сиёсий йўлимиз жаҳон мамлакатлари билан ўзаро манфаатли тенг ҳуқуқли алоқалар ва мулоқотларнинг кенг қамровли соҳаларини; иттифоқчи давлатлар ва ЎИЕКка аъзо бўлган мамлакатлар билан ҳамкорликни янгилаш ва ривожлантиришни; Европада юз бераётган жараёнда, «Умумевропа хонадонини» қуришда ташаббускорлик билан иштирок этишни; Осиё-Тинч океан регионини тинчлик ва ҳамкорлик зонасига айлантириш мақсадида бу ерда фаол иш олиб боришни; БМТнинг янги очилган имкониятларини рўёбга чиқаришда унга ҳар томонлама ёрдам беришни; маҳаллий низоларни сиёсий бартараф этишда «холис хизмат» қилишни; ташқаридан бўладиган ҳар қандай аралашишга қарши ўз мустақиллигини ҳимоя қилаётган халқлар ва давлатлар билан бирдамликни ўз ичига олади.

Жаҳон ҳамжамиятини ҳарбийсизлантириш мақсадида бизнинг йўлимиз қуйидагиларни назарда тутади: ядро қуролини батамом тақиқлаш ва босқичма-босқич тугатиш, ҳамма ерда уни синашни тўхтатиш; кимёвий қуролларни ва уларни ишлаб чиқаришни тақиқлаш ва тугатиш; ҳужжумкор урушларнинг моддий имкониятларини бартараф этиш йўлидан бориб оддий қуроллар ва қуролли кучларни кескин қисқартириш; чет давлатларнинг барча қўшинларини бошқа давлатларнинг территорияларидан олиб чиқиб кетиш, у ерлардаги барчаларни тугатиш; космоснинг ҳарбийлаштирилишига йўл қўймаслик; ҳарбий иттифоқларни (то улар тугатилгунига қадар) умумий хавфсизлик ва халқаро барқарорликка хизмат қилувчи мудофаа-сиёсий уюшмаларга айлантириш; ҳарбий бюджетларни кўп миқдорда қисқартириш ва ҳарбий саноатни тинч маҳсулот ишлаб чиқаришга кўчириш; ерда, денгизда, осмонда ва космосда ўзаро ошкоралик сари аста-секин яқинлашиб бориш; ҳарбий фаолиятни ҳамда шартномаларга риоя қилишни самарали назорат остига олиш.

Партия инсоният тараққиётида тарихан орқага бориб бўлмайдиган тинч даврга олиб борувчи ана шундай сиёсатгина Совет давлатининг хозирги вақтдаги ва келажакдаги ҳақиқий манфаатларига мос келишига қатъий ишонади.

Халқаро ҳамкорликнинг янги сифати сари. Халқлар яшаб келаётган давлатларнинг суверенитети шубҳасиз бўлгани ҳолда уларнинг тақдири ҳозир ҳар қачонгидан кўра маҳкамроқ чирмашиб кетган. Бу ҳол жаҳон сиёсати олдига шу пайтгача бўлганига қараганда мутлақо бошқача талаблар қўймоқда. Унинг амри инсониятнинг жаҳоншумул муаммоларини ҳал қилишда бутун дунё ҳамжамиятининг куч-ғайратларини бирлаштиришдан иборат бўлиб қолмоқда.

Давлатларнинг биргаликдаги куч-ғайратлари билангина очлик, қашшоқлик, оммавий эпидемиялар, гиёҳвандлик, халқаро терроризмни енгиш, дунёнинг турли қисмлари ривожидаги тангликка олиб келувчи номутаносибликлар кучайишини тўхтатиш мумкин. Биргаликда ҳаракат қилиш билангина экология соҳасидаги ҳалокатнинг олдини олиш мумкин, бундай ҳалокатнинг даракчилари ҳозирнинг ўзидаёқ ҳамма қитъаларда кўриниб қолди. Фан-техника ҳамкорлиги йўлидаги тўсиқларни бартараф этиш, жаҳон хўжалигини ҳақиқатан ҳам жаҳон хўжалигига айлантиришгина цивилизациянинг тинч ривожланиши учун моддий пойдевор яратади. Янги даврнинг ана шу мақсадлари сари бориш халқаро ҳамкорликнинг мутлақо бошқа даражада бўлишини талаб қилмоқда. Бу соҳада БМТнинг роли беқиёсдир. Биз маҳаллий, қитъалараро, регионал, халқаро кўламдаги барча прогрессив ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш тарафдоримиз.

Жаҳон ҳамжамиятининг яшаш қобилияти ривожланиш варианти кўплигидадир, у хилма-хил қиёфага: миллий, маънавий, ижтимоий, сиёсий, географик, маданий қиёфага эгалигидадир. Цивилизациянинг умумий тараққиёти оқимида — биз бунга амминмиз — социализм ғоялари қайтадан дунёга келади ва борган сари катта таъсирга эга бўлиб боради. Шарқий Европада юз бераётган мушкул воқеалар — улар ҳар бир мамлакатда ўз хусусиятларига эга бўлишига қарамай — «совуқ уруш»нинг ғоят ноқулай шароитларида ҳамда миллий омилни етарли даражада ҳисобга олмасдан социализм учун курашда вужудга келган салбий тажрибани азоб билан, танглик билан бартараф этишдир.

Шарқий Европа давлатларида юз бераётган ўзгаришлар уларнинг халқларига бўлган дўстона муносабатларимизни буза олмайди. КПСС у ерда бошланган ислоҳотлар, СССРдаги қайта қуриш сингари, ихтиёрий ўзаро манфаатли алоқалар учун янада табиий ва мустаҳкам замин яратишига умид боғлайди.

КПСС коммунистик ва ишчи партиялари, социалистик ва социал демократик, либерал ва миллий демократик партиялар билан, тинчлик, демократия ва ижтимоий тараққиёт заминида турган барча ташкилотлар ва ҳаракатлар билан **ҳамкорлик қилиш учун очиқдир.**

Қайта қуриш социалистик ҳаракатдаги тарихий ажралишни бартараф этиш, ҳозирги босқичда бу ҳаракатни жаҳоншумул ҳаракат сифатида қайта дунёга келтириш учун имконият яратиб берди. Янги дунё ва социал тараққиёт йўлларини излашда сўл кучларнинг жипслашиш истиқболи кўзга ташланмоқда ва КПСС буни маъқуллайди.

VII. Партияни янгилаш сари

Партиянинг ўзи тубдан қайта қурилмаса, у пешқадамлик позициясини сақлаб қола олмайди, ўзи бошлаган ва халқ қўллаб-қувватлаган ишни мана шу кескин бурилиш даврида давом эттира олмайди.

Авторитар режим партияга, унинг жамиятдаги ролига ва иш методларига ниҳоятда салбий таъсир кўрсатди. Ҳокимиятнинг аслида партиявий-давлат структураси таркиб топди. Партия ички турмушида бошланғич ташкилотлар билан раҳбар органлар ўртасидаги муносабатлар бузилди, коммунистлар партия сиёсатини шакллантиришдан четда қолишди, юқори партия комитетлари фаолиятига суст таъсир кўрсатишди. Ортиқча марказлаштириш, эркин фикрни бостириш, репрессиялар катта зарар келтирди. Ғоявий ва ахлоқий бузилиш ҳоллари партия обрўсига жуда катта зарар етказди.

Шундай бўлсада, кенг партия оммаси орасида ленинча буюк мақсадларга садоқат, бегаразлик, халққа хизмат қилишда фидокорлик сақланиб қолди. КПССда ҳамиша жўшқин кучлар бўлди ва иш олиб борди, худди шунинг учун ҳам у сталинчилик ва турғунлик ҳолатини бартараф эта олди, революцион бурилишга бошчилик қилди ва бу билан ўзининг етакчилик ролини бажариш қобилиятини яна бир бор исботлади.

Юзага келган вазифалар кўламининг кенглиги ва янгилиги КПССнинг жамиятдаги мавқеини принципиал ўзгартириш, айбсизлик даъвосидан, сиёсий монополизмдан воз кечиш зарурлиги ҳақидаги масалани жиддий қилиб қўйди. Бунда жамиятдаги ўзгаришлар суръати партияни ўзгартиришда жадал суръатлар бўлишини талаб қилмоқда — акс ҳолда у сиёсий ҳаёт чеккасига суриб қўйилиши хавфи остида қолади. Бу вазиятни партиявий омма жиддий тарзда англаб турибди: **партияни ислоҳ қилиш, уни чуқур қайта қуриш** масаласи тобора қатъий қилиб қўйилмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси — ўзини ўзи бошқарувчи ижтимоий-сиёсий ташкилот, маслакдош коммунистларнинг кўнгилли иттифоқидир. Биз янгиланган КПССни социалистик йўлдаги партия деб тасаввур қиламизки, у ишчилар синфи, барча меҳнаткашларнинг манфаатларини ифодалаб, ўз сиёсатини янги воқеликни илмий таҳлил қилиш асосида, XX асрдаги бутун ижтимоий тафаккур ва тарихий тажрибага татбиқан Маркс, Энгельс, Ленин меросини ижодий ривожлантирган тарзда қуради.

КПСС ўз назарияси ва практикасида Совет Иттифоқидаги барча халқларнинг демократик ва инсонпарварлик анъаналарига таянади. Партия миллий ва байналмилал негизларни узвий равишда қўшиб олиб борар экан, шовинизмга, миллатчиликка ва ирқчиликка, реакцион идеология ва жаҳолатпарастликнинг бошқа ҳар қандай кўринишларига муросасиздир. У ўз ғоявий-сиёсий ва ташкилий асосларини рад этадиган, социализмга қарши, миллатчи, Советларга қарши ташкилотлар ва ҳаракатларда қ

ИНСОНПАРВАР, ДЕМОКРАТИК СОЦИАЛИЗМ САРИ

(Давоми. Бошн биринчи ва иккинчи бетларда).

Унинг етакчилик ролининг асосий моҳияти ана шунда. СССР Конституцияси доирасида амал қилувчи барча ижтимоий-сиёсий ташкилотларга унинг янгича муносабати — мулоқот, мунозара, ҳамкорлик ва шериклик муносабатлари ҳам ана шунга бўйсундирилади.

Партия **касаба союзларни** мустақил жамоат ташкилоти деб билади. Унинг меҳнаткашлар манфаатлари йўлида, уларнинг меҳнат ва ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш йўлида фаол иш олиб бориш иштиёқини қўллаб-қувватлайди.

КПСС **комсомол** билан ўз муносабатларини ғоявий бирлик, ўртоқларча ҳамкорлик ва алоқа асосида қуради, унинг ўз сиёсатини ишлаб чиқишда ва амалга оширишда бевосита иштирок этишидан манфаатдордир.

Партия мамлакатда **ошкораликни** қарор топтиришнинг ташаббускори бўлди. У ошкоралик жамоатчилик фикри шаклланишининг табиий муҳити, халқнинг сиёсатга бевосита таъсирининг ва гражданлар давлат билан жамиятнинг барча ишларида иштирок этишининг қудратли воситаси, қайта қуриш барқарорлиги ва жўшқинлигининг омили бўлиши учун бундан буён ҳам ҳамма ишларни қилаверади. Жамият ҳаётида ва аввало, ошкораликни амалга оширишда оммавий ахборот воситаларининг муҳим ролини ҳисобга олиб, партия уларнинг фаолиятига ҳар томонлама ёрдам кўрсатади, уларга демократик асосда ўз ғоявий таъсирини ўтказади. КПСС сохта ахборотга, оммавий ахборот воситаларидан шахсий ва гуруҳларнинг ҳудбинлик манфаатлари йўлида, миллатлараро можароларни авж олдириш, инсонпарвар, демократик социализмга ёт ғояларни тарғиб қилиш учун фойдаланишга қарши кураш олиб боради.

Партиянинг жамиятдаги янгича ролини биз ана шундай тушунамиз. Лекин бу ҳамма нарса олдинданоқ равшан эканлигини билдирмайди. Ислоҳотни авж олдириш кўпгина конкрет масалаларга жавобларни аниқлаш имконини беради.

Партияни демократиялаштириш. КПСС янги шароитда жамиятдаги ўзгараётган ўз мавқеини ҳисобга олган ҳолда ўзининг ролини самарали амалга ошира олиши учун нима қилиши керак, унинг структурасини қай тариқа ўзгартириши керак?

Партияни ниҳоятда чуқур демократиялаштириш, партия оммасининг ҳокимияти унинг асоси бўлиб қолиши лозим.

Демократик централизм принципини ана шу нуқтаи назардан қайта идрок этиш, бу принципдан қуйи мансабдорнинг юқори мансабдорга босқичма-босқич бўйсунишидан иборат казарма интизомини ўрнатиш учун фойдаланиш имконини берувчи талқини бартараф этиш керак. Акс ҳолда коммунистларнинг партия сиёсати ва фаолиятидаги ўз ролларидан қониқмаётганликларини бартараф этиб бўлмайди, уларнинг ҳар бирига ўз қадр-қиммати ва ички эркинлик туйғусини қайтариб бўлмайди.

КПСС партия ички мунозаралари ва қарорларни қабул қилиш тартиби чинакам демократизм руҳида бўлишига, чинакам партиявий ўртоқлик вазиятига муҳтождир. Партия барча органлари ишидаги коллегиалликни, фикрлар хилма-хиллигини, танқид эркинлигини, йўллар ва ҳаракат дастурларининг хилма-хиллигини, алоҳида ҳолларда референдумлар ўтказилишини, камчиликнинг кўпчилик қабул қилган қарорларни албатта бажаргани ҳолда ўз қарашларини ҳимоя қилиш ҳуқуқини уставда гарантиялаб қўйиш керак. Демократик централизм принципининг янгиланиши ўз ички ташкилоти ва интизомига эга бўлган фракция тузилишининг олдини олиш имконини берувчи партия сафлари демократик бирлигини таъминлаши лозим.

Партиявий омма бевосита ролининг оширилиши партиянинг асоси бўлган **бошланғич ташкилотлар** ҳуқуқларини кенгайтиришни тақозо қилади. Улар жорий пайтдаги вазифаларни ва конкрет шароитларни ҳисобга олиб, ўз структураси, фаолият программаси ва шакллари, йиғилишларни, сиёсий тадбирларни ўтказиш даврийлиги ва тартибига оид масалаларни ўзлари масъулият билан ҳал этиш, уларга юқори партия органлари, конференциялар ва съездларнинг ишига ва қарорларига реал таъсир кўрсатиш имконини берадиган қоидалар ва тартиблар асосида ҳаракат қилиш имкониятига эга бўлишлари керак.

Коммунистлар партия қурилишининг конкрет масалаларида бошланғич партия ташкилотлари мустақиллигини ошириш хусусида асосли фикрларни айтмоқдалар. Уларга партияга қабул қилиш, кандидатлик стажидан воз кечиш соҳасида узил-кесил ҳуқуқ бериш таклиф қилинмоқда. Ана шу ва бошқа масалалар коммунистларнинг кенг иштирокида муҳокама қилиниши, КПССнинг янги Уставини тайёрлаш вақтида ҳисобга олиниши лозим.

Территориал-ишлаб чиқариш принципини, яъни ишлаб чиқариш коллективларида ва бошқа коллективларда партия ташкилотлари сақлаб қолинишини тасдиқлаб, партия коммунистлар ана шу ташкилотларнинг ишларида, жамоат ташкилотларининг, ўзини ўзи бошқариш органларининг фаолиятида ўзларини кўрсатишлари тарафдори эканлигини таъкидлайди.

Партия пойдеворини мустаҳкамлаш нуқтаи назаридан унинг **район бўғини** ўйнайдиган муҳим роли янгича назар ташланади, бу бўғин бошланғич партия ташкилотларининг ишида бевосита ёрдамчи бўлиб, одамларга, коммунистлар ва партиясизларга ҳаммадан яқинроқ туради. КПСС аъзолари билан ана шу бўғин ўртасида жонли алоқа системасини кўзда тутиш зарур.

Конференциялар ва съездларга **делегатлар** сайлаш муқобиллик асосида барча коммунистларнинг бевосита иштирокида ўтказилиши керак. Партия комитетларининг **биринчи секретарларини** йиғилишларда, конференцияларда ва съездларда муқобиллик асосида сайлаш хусусидаги таклиф қўллаб-қувватланиши керак, сайловнинг бундай тартиби уларни тегишли партия коллегияларидан устун қўймаслигини, назоратдан ва танқиддан холи қилмаслигини назарда тутиш лозим.

Съездолди мунозараси жараёнида сайлаб қўйиладиган барча партия органларининг роли, ҳуқуқлари ва вазифалари мундарижасини кенгайтириш масаласини муҳокама қилиш лозим. Сайлаб қўйиладиган органлар асосан мансаб принципига кўра тузиладиган тартибдан воз кечиш зарур. Бу гап КПСС Марказий Комитетига ҳам тўла-тўкис тааллуқлидир. Бунда бирдан-бир мезон — коммунистнинг сиёсий ва инсоний фазилатлари, унинг билимдонлигидир.

Иттифоқдош республикаларнинг коммунистик партиялари тўғрисида. Совет федерацияси ўзгартирилаётган шароитда иттифоқдош республикалар компартияларининг мустақиллиги масаласининг тўғри ҳал этилиши алоҳида сиёсий аҳамиятга эга. КПСС марказий органларининг уларга илгаригидек васийлик қилиши мақбул эмас. Республика компартиялари КПСС Программаси ва Уставига риоя қилиб, ўз программавий ҳужжатларини ишлаб чиқиш, ташкилий, кадрларга оид ва молиявий масалаларни мустақил ҳал қилиш, нашриётчилик фаолиятини олиб бориш, бутун партия турмушига оид принципиал масалаларни ҳал этишда бевосита иштирок этиш ҳуқуқидан фойдаланиш имкониятига эга бўлишлари лозим.

Шу сабабли иттифоқдош республикалар компартиялари Марказий Комитетларининг раҳбарлари Устав асосида КПСС Марказий Комитети раҳбар органининг аъзолари бўлишлари лозим. Партия марказий раҳбар органларининг қарорларига рози бўлмаган тақдирда республика Компартиялари Марказий Комитетларига масалани КПСС Марказий Комитети Пленумида муҳокама қилишни талаб этиш ҳуқуқини бериш мумкин бўлур эди.

Ўлка, область ва округ партия комитетларининг ҳуқуқларини кенгайтириш зарур. Барча даражадаги партия органлари ўз ишларини бошланғич партия ташкилотлари ва коммунистларнинг манфаатларидан келиб чиқиб қуришлари керак.

Байналмилал партиямизда демократик негизларнинг кенг ривожлантирилиши КПССнинг ихтиёрий ғоявий-сиёсий ва ташкилий бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам беради, уни кўп миллатли жамиятда жипслаштирувчи сиёсий куч ролини бажариши учун энг кўп имкониятни таъминлайди.

КПСС Марказий Комитети тўғрисида. КПССнинг янги роли партиянинг назарий ва сиёсий имкониятини марказлаштириши керак бўлган коллектив раҳбар органи сифатида унинг Марказий Комитетига янги талаблар қўяди. Марказий Комитетнинг раҳбар органларига сайланган ўртоқларгина эмас, шу билан бирга ишчилар, деҳқонлар, зиёлиларнинг вакиллари бўлган унинг бошқа аъзоларидан бир қисми ҳам бевосита Марказий Комитетда, унинг комиссияларида доимийлик асосида муайян муддат ишлаб, партия маблағларидан тегишли иш ҳақи олишлари мақсадга мувофиқдир.

Партия съездида КПСС Раисини ва унинг ўринбосарларини сайлаш таклиф этилади. Марказий Комитетнинг мажлислари оралиғидаги даврда сиёсий ва ташкилий масалаларни ҳал этиш учун Марказий Комитет Пленумида Президиум сайлансин.

Марказий Комитетнинг доимий асосда ишлашини ташкил этиш учун бошқа обрўли коммунистлар иштирокида Марказий Комитет аъзоларидан тегишли комиссиялар тузиш мақсадга мувофиқдир. Бу комиссияларга Марказий Комитет Пленумида сайланадиган КПСС Марказий Комитетининг секретарлари бошчилик қилиб, Раис ва унинг ўринбосарлари раҳбарлигида ишлаши лозим.

КПСС съездлари ўртасидаги даврда умумпартиявий конференцияларни мунтазам ўтказиб туриш ва уларга раҳбар органлар составини қайта сайлаш ҳуқуқини беришни кўзда тутиш мақсадга мувофиқдир.

Партияни демократиялаштириш барча раҳбар органлар составини мунтазам алмаштириб туришни тақозо этади.

КПСС съезди партиянинг Марказий контрол-ревизия органини сайлайди.

РСФСР коммунистлари, жамоатчилиги республика партия ташкилотлари фаолиятини пухтароқ мувофиқлаштириш ҳамда тегишли раҳбар органини тузиш таклифини фаол тарзда олға сурмоқдалар. Россия Федерацияси партия ташкилотларининг КПСС яхлитлиги ва бирлигини сақлашдаги муҳим ролини ҳисобга олиб, бу масалаларни РСФСРдаги бошланғич партия ташкилотлари, шаҳар, район, округ, область ва ўлка партия конференциялари муҳокамасига қўйиш, уларни КПСС XXVIII съезди олдидан республика партия конференциясида ҳар томонлама кўриб чиқиш мақсадга мувофиқдир.

Партия аппарати тўғрисида. Партия аппарати зарур ва у ўз структурасини такомиллаштиради, билимдонлигини оширади, бюрократизм кўринишларига барҳам беради. Унда ишлаш учун яхши тайёргарлик кўрган, билимдон, қобилиятли партия аъзоларини жалб қилиш имконини берадиган шароитларни яратиш керак. Аппарат ўз сони жиҳатидан энг мақбул бўлиши ва сайлаб қўйиладиган органларга қатъий бўйсуниши лозим.

Партиянинг оммавий ахборот органлари тўғрисида. КПСС марказдаги ва жойлардаги ўз ахборот органларини ўз сиёсати ва идеологиясини, ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишини амалга оширишнинг муҳим воситаси, деб билади, уларнинг фаолиятини бошқариб туради.

Партия нашрларининг бош муҳаррирлари тегишли партия комитетларининг пленумларида тасдиқланиши мақсадга мувофиқдир; партия марказий оммавий ахборот воситаларининг бош муҳаррирлари ва бошқа раҳбарлари КПСС Марказий Комитети Президиуми томонидан тасдиқланиши керак; партиянинг марказий органи бўлган «Правда» газетасининг бош муҳаррири КПСС Марказий Комитети Пленумида тасдиқланиши лозим.

КПССнинг бюджети тўғрисида. КПСС, унинг ташкилотлари ва партия комитетларининг бутун фаолияти бундан буён ҳам фақат партия даромадлари ҳисобидан пул ва моддий ресурслар билан таъминланиши керак. Партия ўз мулкига эга бўлиб, уни тасарруф қилади. Пул маблағларининг тўпланиши ва сарфланиши ошкора амалга оширилиши керак. Партия маблағларидан фойдаланиш масалаларида партия ташкилотларининг мустақиллигини кенгайтириш зарур, бунда иттифоқдош республикаларнинг Компартиялари, ўлка ва область партия ташкилотлари ўз бюджетларини ўзлари тасарруф қилишларидан келиб чиқилсин, улар ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиши учун имкон берадиган даромадларнинг кўпайтирилишига эришсинлар, улар структура-штат ва молия масалаларини ҳал қиладилар, бошланғич ташкилотлар фаолиятини маблағ билан таъминлаш харажатларини белгилайдилар. Бошланғич партия ташкилотидан то КПСС Марказий Комитетигача бўлган барча даражалардаги партия бюджети маблағларининг сарфланиши устидан самарали ва ошкора назорат ҳам керак.

* * *

КПСС бундан буёнги бир неча йиллар мобайнида жамият қиёфасини белгилаши мумкин бўлган ҳаётий формаларга ҳозир асос солинаётганлигини англаган ҳолда ана шу ғоялар билан XXVIII съездини кутиб олмоқда.

Бу ерда баён қилинган қарашлар ва фикрлар матбуот саҳифаларида, коммунистларнинг нутқларида, партия йиғилишларининг резолюцияларида, КПСС Марказий Комитетига юборилган мактубларда муайян даражада ўз аксини топган. КПСС XIX Бутииттифоқ конференцияси, КПСС Марказий Комитетининг Пленумлари, СССР Халқ депутатларининг биринчи ва иккинчи Съездлари, СССР Олий Советининг сессиялари, ишчилар ва деҳқонлар, зиёлилар турли доираларининг вакиллари, ёшлар, ветеранлар билан учрашувлар мулоҳаза ва хулосалар учун бой материал берди.

КПСС Марказий Комитети умид қиладики, съездолди мунозаралари жараёнида коммунистлар ҳаракат дастурида баён қилинган муаммолар юзасидан ўз позицияларини белгилаб оладилар, бу мунозаранинг ўзи партия ишини янгилашнинг омили бўлади.

Биз партиясизларни, қайта қуриш шароитида партиянинг ролига бефарқ қарамайдиган барча кишиларни муҳокамада иштирок этишга таклиф қиламиз. Мулоҳазалар ва таклифлар билан бир қаторда муқобил лойиҳаларни ҳам кўриб чиқишга тайёрмиз. Партия ва халқнинг коллектив ақл-идроки — қайта қуришнинг қудратли омилидир.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети

СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси

12 февраль куни Кремлда СССР Олий Совети Раиси М. С. Горбачев раислигида СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлди.

СССР Олий Совети Президиуми сиёсий ислоҳотни чуқурлаштириш, бу жараёнда партиянинг, Советлар ва жамоат ташкилотларининг ўрни ва роли масалалари хусусида жамиятда бўлаётган мунозаларни ҳисобга олиб, СССР Конституциясига сиёсий система, мулк, Совет давлатини мустаҳкамлаш масалалари юзасидан бир қанча ўзгартишлар, қўшимчалар киритиш зарур, деган хулосага келди. Олий Совет Президиуми яқдиллик билан мамлакатимизда демократик президент ҳокимиятини таъсис этишни маъқуллади. Бу масалаларни кўриб чиқиш учун яқин орада СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари Съездини чақириш лозим бўлади.

Бу хусусдаги таклифлар СССР Олий Советига тақдим этилади.

Мажлисда шу йил 14 февраль куни очиладиган СССР Олий Совети учинчи сессиясига тайёргарлик ва уни ўтказиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

СССР Олий Совети Президиуми Олий Совет Миллатлар Совети Раиси Р. Н. Нишоновнинг ахборотини муҳокама қилиб ва миллий сиёсат соҳасидаги қонунчиликни янгилаш алоҳида долзарблигини ҳисобга олиб, Олий Совет комитетлари ва палаталарининг доимий комиссиялари кўриб чиқиши учун ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар ўртасидаги ваколатларни белгилаб қўйиш тўғрисидаги, СССР Конституциясининг 72-моддасига биноан иттифоқдош республикаларнинг ССР Иттифоқидан чиқиши билан боғлиқ бўлган масалаларни ҳал этиш тартиби ҳақидаги, гражданларнинг миллий тенглигига тажовуз қилганлик учун ва ССР Иттифоқи территориясининг бирлигини зўравонлик билан бузганлик учун масъулиятни кучайтириш тўғрисидаги бир қанча қонун лойиҳаларини тақдим этди.

Президиум СССР молия министри В. С. Павлов ва СССР ички ишлар министри В. В. Бакатин докладлари юзасидан давлат солиқ инспекциялари ҳуқуқлари тўғрисидаги, фавқулодда ҳолатнинг ҳуқуқий режими ҳақидаги ва жамоат тартибини сақлаш чоғида СССР Ички ишлар министрлиги Ички қўшинларининг бурчлари ва ҳуқуқлари тўғрисидаги СССР ҳукумати тақдим этган қонунлар лойиҳаларини кўриб чиқиш учун Олий Советга топшириш ҳақида қарор қабул қилди.

СССР халқ депутатлари иккинчи Съездининг қарорига мувофиқ сессияда СССР Олий Советининг жиноятчиликка қарши кураш масалалари комитетини сайлаш, шунингдек СССР давлат ҳокимияти олий органларининг иш тартиби тўғрисидаги комиссияни ва депутат хулқ-одоби масалалари комиссиясини сайлаш керак бўлади. Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси Е. М. Примаков шу масала юзасидан ахборот берди. Президиум ана шу органларнинг состави юзасидан таклифларни тайёрлади.

СССР Олий Совети Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов ахбороти юзасидан СССР Олий Совети учинчи сессияси ишини ташкил этиш тўғрисидаги таклифлар муҳокама қилинди ва асосан маъқулланди.

Шундан кейин СССР Олий Совети Президиуми Эстония ССР Олий Советининг «Эстонияда 1940 йилда содир бўлган воқеаларга тарихий-ҳуқуқий баҳо бериш тўғрисида»ги ва Литва ССР Олий Советининг «1939 йилги Совет—Германия шартномалари тўғрисида ва Литва учун ана шу шартномалар оқибатларини тугатиш тўғрисида»ги қарорларига доир масалани кўриб чиқди. Ушбу ҳужжатларда мазкур республикаларнинг ССР Иттифоқига кириши тўғрисида 1940 йилда қабул қилинган актлар шубҳа остига олинган ва қонуний кучга эга эмас, деб эътироф этилган. Мазкур масаланинг муҳимлиги ҳисобга олиниб, СССР Олий Советининг мажлисларидан бирида бу масалани муҳокама қилиш учун тавсия этиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

СССР Олий Совети Президиумининг мажлисида давлат ҳаётининг баъзи бошқа масалалари ҳам кўриб чиқилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида учрашув

Шу кунларда Ўзбекистондан мамлакатнинг йирик марказларига, шу жумладан Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарларга жўнаб кетадиган ёш олимлар фундаментал тадқиқотлар кўламини кенгайтириш, республикада янги мактаблар ва йўналишлар яратиш, илмий иш олиб боришнинг энг янги усулларини ўзлаштириш имкониятига эга бўладилар.

Ёш олимларнинг ҳаммаси докторантураларга йўлланмалар олишди. У ерда улар мамлакатнинг етакчи олимлари раҳбарлигида ўз тадқиқотчилик маҳоратларини оширадилар, жаҳон тафаккурининг энг сўнгги ютуқлари билан танишадилар. Мазкур группада Нукус, Бухоро, Самарқанд, Термез ва республиканинг бошқа шаҳарлари вакиллари бор.

13 февраль куни ёш олимлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига таклиф этилдилар ва Марказий Комитетнинг биринчи секретари И. А. Каримов билан учрашдилар. Бўлиб ўтган суҳбат чоғида республика ўз вакилларидан нималарни кутаётгани, уларга қандай умид боғлаётганликлари тўғрисида ошкора суҳбат бўлди. Ўзбекистон ҳукумати ёш олимларни асосий мақсаддан — ҳозирги дунёда ниҳоятда зарур бўлган янги-янги билимларга эга бўлиш имкониятидан ҳеч нарса чалғитмаслиги учун бутун ўқиш йиллари мобайнида улар тўғрисида тўла ғамхўрлик қилишга қарор берди. Ёш олимлар эгаллаган барча билимларни Ўзбекистон халқларининг фаровонлиги йўлида сарфлашларига умид билдирилди.

Учрашувда сўзга чиққан кишилар кейинги йигирма йил мобайнида илк маротаба республика ҳукумати қабул қилган бу қарорни юксак баҳоладилар. Улар ўз тадқиқотлари ва илмий ишларини асосан Ўзбекистон материалида олиб боражакларини таъкидладилар, шунинг учун ҳам уларнинг меҳнати яқин вақт ичидаёқ республиканинг илмий имкониятларига самарали таъсир эта бошлашига умид қилишга барча асослар бор.

Учрашувда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси М. М. Мирқосимов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ОРБИТАДА ТУТАШТИРИЛДИ

ТАСС АХБОРОТИ

● 1990 йил 13 февраль куни Москва вақти билан соат 9 дан 38 минут ўтганда учувчи бошқарадиган «Союз ТМ-9» кемаси «Мир» орбитал комплекси билан туташтирилди.

Космонавтлар Александр Викторенко, Александр Серебров, Анатолий Соловьев ва Александр Баландин илмий-тадқиқот комплексидаги биргаликдаги ишлар ҳамда тажрибаларни бажаришга киришдилар.

Александр Викторенко билан Александр Серебров биргаликдаги парвозни тугатгач, 19 февраль куни «Союз ТМ—8» кемасида ерга қайтиб тушадилар.

Анатолий Соловьев билан Александр Баландиннинг беш ярим ойга мўлжалланган учиш программасида аввалги экспедициялардаги космонавтлар бошлаган ишларни, геофизик ва астрофизик тадқиқотларни, биология ва биотехнологияга доир тажрибаларни давом эттириш кўзда тутилган.

Апрелда «Мир» орбитал комплексига астрофизика, геофизика ва биотехнологияга оид янги тадқиқотларни ўтказиш учун аппарат ўрнатилган ихтисослашган «Кристалл» технология модулини туташтириш режалаштирилмоқда. Олтинчи асосий экспедиция экипажи модулнинг янги технология қурилмаларида замонавий технологияда фойдаланиш учун мўлжалланган ярим ўтказгичли материалларнинг хоссалари яхшиланган тажриба-саноат туркумини олиш мақсадида космик материалшунослик борасидаги ишларнинг жуда катта программасини бажариши керак бўлади.

Телеметрия маълумотлари ва космонавтларнинг хабарларига қараганда, орбитал комплекс ичидаги системалар нормал ишламоқда. Экипаж биргаликдаги учиш программасини бажаришга киришди.

АЙНИ МУДДАО

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Жамоат тартиби ва гражданлар хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун масъулиятни кучайтириш тўғрисида»ги Фармони ҳақида мулоҳазалар

ФАОЛЛИК КЎРСАТАЙЛИК

Кейинги пайтда мамлакатимиз, жумладан республикамизнинг айрим областлари ва районларида кўнгилсиз ҳодисалар рўй берди. Жойларда кишиларга нисбатан дўқ-пўписа қилинган варақалар кўзга ташланаётганлиги ҳам маълум. Бу бизни қаттиқ безовта қилаётгани табиий. Шунинг учун ҳам ушбу Фармонни қониқиш билан ўқиб чиқдим. Аҳоли орасида саросимага солувчи ифвогарлик овозаларига чек қўйиш, тартиб ва интизомни қатъий мустаҳкамлаш керак.

Тўғри, жамоат хавфсизлигини бузаётганлар ҳар қадамда учраётгани йўқ. Аммо, халқимизда бирники мингга, мингники туманга деган гап бор. Орамизда тартиббузарлар, халқлар ўртасига нифоқ ташлашга ҳаракат қилаётганлар бор экан, асло хотиржам бўлолмаймиз. Уларга қарши курашда ҳуқуқ-тартибот органларига, кенг жамоатчилик, халқ депутатлари, совет ташкилотлари, ҳар бир киши фаол қатнашиши лозим. Бу ўринда айниқса, маҳалла комитетлари кенг кўламли катта иш олиб бориш имкониятига эга. Халқ дружиначилари фаолиятини кучайтириш керак. Токи, бу курашда ҳеч ким четда қолмасин.

Ў. РЎЗМАТОВ,
уруш ва меҳнат ветерани, Урганч шаҳри.

ҚОНУН БАРЧАГА БАРОБАР

«Жамоат тартиби ва гражданлар хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун масъулиятни кучайтириш тўғрисида»ги фармонни ўқиб ўйлаб қоласан. Чамаси кейинги пайтда айрим кишилар ўзларига берилган эркинликни тўғри тушунишмаяпти шекилли. Ножўя гаплар тарқатаётган кимсалар учраяпти, баъзилар гражданлар хавфсизлигига қарши ҳаракатлар қилишдан ўзларини тиёлмаётирлар. Жамиятимиз қоралаб келаётган ана шундай ҳолатларга қарши қатъиян муросасизлик бўлиши лозим.

Мен Тошкент шаҳри яқинидаги Хонобод қишлоғида туғилганман. Қишлоғимизда ўнга яқин миллат кишилари истиқомат қилади. Уларнинг аксарияти бир-бири билан қуда-қудағайлашиб кетган, аҳил яшаймиз. Менимча, мана шу ҳол республикамизнинг ҳамма шаҳар ва қишлоқлари учун ҳам ҳарактерли бўлиб қолиши керак.

Ушбу фармон республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларида жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш, яхши маънавий муҳит қарор топишига ёрдам беради.

Ҳ. САРИМСОҚОВ,
ишчи, Тошкент область, Калинин райони.

КУЧ—БИРЛИКДА

Меҳнат фаолиятимни бошлаганимга ҳали кўп бўлгани йўқ. Лекин коллективга келишим билан мени қучоқ очиб кутиб олишди. Тезда кўпчилик билан дўстлашиб кетдим. Аслида коллективимиз кўп миллатли. Бу ерда ўзбек, рус, қрим татар ва бошқа миллат вакиллари бир оила фарзандларидек аҳил, ҳамжиҳат меҳнат қилишмоқда. Шу туфайли план ва топшириқларни ҳам ўз вақтида бажариб келмоқдамиз.

Очиғи, бир-биримизга шунчалик суяниб қолганмизки, бир иш қилмоқчи бўлсак, кўпчилик билан маслаҳатлашиб амалга оширамиз. Тўюмаъракаларимизни биргаликда ўтказишимизни айтмайсизми! Ахир, ҳар бир халқнинг ўзига хос урф-одатлари, анъаналари борлиги, айниқса, маъракаларда яққол кўринади.

Лекин кейинги пайтда бу дўстлигимизга, аҳил-иноқлигимизга соя солаётган айрим кучлар пайдо бўлди. Улар зўр бериб миллатлараро кескинликни авж олдиришга ҳаракат қилишмоқда. Тилга ихтиёрсиз бундай кимсалар ҳар хил миш-мишлар, уйдирмалар тўқиб чиқариб кишиларимиз кўнгилини жароҳатлаяпти, халқлар ўртасидаги дўстлик, байналмилалчилик каби инсоний фазилатларга путур етказмоқда.

Эндиликда тор фикрловчи, ўзларининг ғаразли мақсадлари йўлида ҳеч нарсадан қайтмайдиган бундай экстремистик гуруҳлар фаолиятига чек қўйиш пайти келди. Шу жиҳатдан олиб қараганда, республика ҳукуматининг ўлкамизда ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорини ҳамда жамоат тартиби ва гражданлар хавфсизлигига қарши қаратилган ҳаракатлар учун масъулиятни кучайтириш тўғрисидаги Фармонини қўллаб-қувватлаш керак. Мазкур қарор ва Фармонни амалга оширишда фақат қонунчиликни ҳимоя қилиш органлари ходимларигина эмас, балки кенг жамоатчилик вакиллари ҳам фаол иштирок этишлари зарур. Ана шундагина жамиятга қарши хатти-ҳаракатлар пайи қирқилади.

Н. ҲАМИДОВ,
Самарқанд область Челак шаҳридаги автоколонна инженер механиги.

Н. И. Рижковнинг Таиландда бўлиши

БАНГКОК, 12 февраль. Бугун Таиландга расмий визит билан келган СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижковнинг Таиланд Бош министри Ч. Чунхаван билан музокаралари бўлиб ўтди. Ҳукуматларнинг бошлиқлари ўз мамлакатларидаги ишларнинг аҳволи тўғрисида фикрлашдилар, Совет—Таиланд икки томонлама муносабатларини батафсил муҳокама қилдилар, шунингдек ўзаро манфаатли бўлган долзарб халқаро муаммолар хусусида суҳбатлашдилар.

Н. И. Рижков билан Ч. Чунхаван кейинги йилларда Совет—Таиланд муносабатлари фаоллашганлигини мамнуният билан қайд этдилар, бу муносабатларни тенглик, бир-бирларининг манфаатларини ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик ва ўзаро манфаатдорлик принциплари асосида янада ривожлантириш, кенгайтириш ва чуқурлаштириш зарур, деган яқдил фикр билдирдилар.

Совет—Таиланд иқтисодий ҳамкорлиги масалаларини муҳокама қилиш катта ўрин эгаллади. Иккала мамлакатнинг савдо-саноат доиралари вакиллари ўртасида мулоқотларни кенгайтиришга, амалий ахборот айирбошлашга ва ҳамкорликнинг бошқа шаклларига кўмаклашишга ҳар иккала томон тайёр эканлиги изҳор қилинди.

Ҳар иккала мамлакат ҳукуматларининг бошлиқлари халқаро иқлимнинг умуман юмшаётганлиги Осиё-Тинч океан регионини ҳам четлаб ўтмаганлигини мамнуният билан таъкидладилар.

Шу куни Совет—Таиланд ҳужжатлари ҳам имзоланди. Илмий-техникавий ҳамкорлик ҳамда фан ва техника масалалари билан шуғулланувчи ишчи группа тузиш тўғрисидаги ҳукуматлараро битим, СССР ҳукумати билан Таиланд ҳукумати ўртасида 1990—1991 йилларга мўлжалланган маданий ва илмий соҳада айирбошлаш программаси, Бангкокда СССР элчихонаси ва Москвада Таиланд элчихонаси биноларини қуриш учун ўзаро ер участкалари бериш тўғрисида ҳукуматлараро битим имзоланди.

Музокаралар якунларига кўра қўшма Ахборот қабул қилинди

В. ТАЛАНОВ,
Б. ЧЕХОНИН,
ТАСС махсус мухбирлари.

МАЖБУРИЙ ЧОРА

ДУШАНБЕ, 12 февраль. (ТожикТА—ТАСС). Душанбеда аҳвол кескин тарзда мураккаблашгани, жамоат тартиби бузилаётгани, ур-йиқит ўт қўйиш ва талон-торож қилиб, оммавий тартибсизликлар билан кечаётган экстремизм кўринишлари муносабати билан Тожикистон ССР Олий Совети Президиуми фавқулодда ҳолат эълон қилишга ва 12 февралдан бошлаб Душанбе шаҳри территориясида соат 22 дан 6 га қадар комендантлик соати жорий этишга қарор қилди.

Тожикистон ССР ички ишлар министри М. Н. Навжувонов шаҳар территорияси коменданти этиб тайинланди.

18 ФЕВРАЛЬ — Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайлови куни

◎ Ўзбекистон Компартиясининг принципиал позицияси шундан иборатки, республика фақат Совет Федерацияси составида, **совет халқларининг қардошлик оиласидагина** миллий ва ижтимоий жиҳатдан муваффақиятли равнақ топиши мумкин.

(Ўзбекистон Компартиясининг сайловолди ҳаракат дастуридан).

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайловига тайёргарлик якунловчи босқичга кирди. Бир неча кундан сўнг, 18 февралда республикамиз барча меҳнаткашлари ўзлари танлаган халқ депутатлари учун овоз берадилар. Бу кун республикамиз сиёсий ҳаётида катта воқеа, кенг халқ оммасининг ҳокимият органларида ва давлатни бошқаришда фаол иштирок этишини таъминлаб берган қайта қуриш ва демократиянинг ёрқин намойиши бўлади.

Шу кунларда ҳамма жойда меҳнаткашларнинг депутатликка номзодлар ва уларнинг ишончли вакиллари билан сайловолди учрашувлари бўлиб ўтяпти. Бу учрашувларда номзодларнинг ҳаракат дастурлари билан чуқур танишилмоқда. Меҳнаткашлар қайси номзодга овоз беришни ҳозирданоқ мўлжаллаб қўймоқдалар.

ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА СОВЕТЛАРГА САЙЛОВЛАР

Халқимиз республика Олий Совети ва маҳаллий Советларга ўзлари яхши билган ва меҳнатда, турмушда синалган ишчилар синфи, колхозчи деҳқонларининг энг яхши вакилларини, олим ва мутахассисларни, ҳарбийлар, партия, совет ва хўжалик ходимларини депутатликка номзод қилиб кўрсатдилар. Шуниси диққатга сазоворки, ҳар бир округдан алтернатив тариқасида бир ўринга бир неча номзод кўрсатилган. Бу давлат ҳокимияти органларига энг ташкилотчи, одамлар юмушига қайишадиган, сўзи билан амалий иши ҳамиша бир бўлган кишиларни халқ депутати қилиб сайлаш имкониятини беради.

Сайловларга тайёргарлик ишлари ҳар бир партия ташкилоти учун етуклик ва ташкилотчилик, оммавий-сиёсий ишларни зўр маҳорат билан олиб бораолишини яққол кўрсатадиган имтиҳон ҳамдир. Бу ерда сира ҳам «майда-чуйда» ишлар бўлмайди. Номзодлар билан учрашувлардан сайловолди ташвиқотларигача, ҳар бир сайловчи билан якка тартибда иш олиб боришдан 18 февраль куни барча сайловчиларнинг ўз номзоди учун тўла овоз беришини таъминлашгача барча ишлар ниҳоятда муҳимдир. Партия комитетлари ана шуларни ҳисобга олиб, коммунистларнинг ижодий ташаббускорлигини янада ривожлантириш, ташвиқотчи ва тарғиботчилар сафини мустаҳкамлаш, матбуот, телевидение ва радиога раҳбарликни ва улар фаолиятини кучайтириш тадбирларини изчил амалга оширмоқдалар. Бу ишларга касаба союзлари, комсомол ва бошқа жамоат ташкилотлари ҳам кенг жалб этилгани ҳамда уларнинг ҳаракатлари узвий боғлаб олиб борилаётгани ҳам эътиборга лойиқ. «Сайлов участкалари оммавий-сиёсий ва ташкилотчилик ишлари маркази бўлиб қолди, — деб ёзади редакцияга Гагарин районидаги «Янгиобод» совхози партия комитети секретари Ш. Мирзаев. — Агитпунктлар, клуб ва лекторийлар очилиб, халқ орасида иш олиб бориляпти. Бу ерда ўтказилаётган учрашув ва суҳбатларда аҳолининг кўпчилик қисми иштирок этмоқда. Бугина эмас, ҳар бир ташвиқотчи сайловчиларнинг уйларида бўлиб якка тартибда суҳбатлар ҳам олиб бормоқда, номзодларнинг фаолияти билан таништирмоқда». Редакцияга келаётган хатлар орасида ана шундай мазмундаги хабарлар кўп. Сирдарё область партия комитети сайловларга тайёргарлик ва уни ўтказишда партия қуйи бўғинларига амалий ёрдам кўрсатиш мақсадида область сиёсий маорифи уйида ҳамда барча районларда ахборот марказлари ташкил этган эди. Бу марказлар партия фаоллари ва бўлғуси депутатларни социал-иқтисодий ахборотлар билан тўла таништириб боряпти, зарур юридик маслаҳатлар бермоқда. Партия ташкилотларининг та шаббуси билан номзодларга сиёсий, иқтисодий ва социал соҳани пухта биладиган кишилар кўмаклашаётир. Бундай ижобий мисолларни ҳозир ҳар бир область, район ва шаҳар партия ташкилотларидан келтириш мумкин. Коммунистларнинг шу кунги вазифаси ишлаб чиқаришда, меҳнат коллективларида сиёсий ташвиқот ва тарғибот ишларини сира ҳам сусайтирмасдан КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми ҳужжатларини, Ўзбекистон Компартиясининг сайловолди ҳаракат дастури ва унда белгиланган тадбирлар қандай амалга оширилаётганлигини кенг тушунтириб беришдан иборатдир.

Партия комитетлари аҳолига ғоявий таъсир ўтказишнинг СССР Олий Советига сайловлар чоғида ўзини тўла оқлаган барча усул ва услубларидан самарали фойдаланишга даъват этилганлар. Шу кунларнинг энг муҳим мавзуларида суҳбатлар ўтказиш, доклад ва лекциялар, савол-жавоб кечалари ташкил этиш, партия, совет ва хўжалик ходимларининг, ишлаб чиқариш илғорларининг сайловчилар билан учрашувларини, депутатларнинг ҳисоботларини уюштириш каби тажрибаларни кенг қўлланиш ишга фақат фойда келтиради. Партиянинг сўзини халқ оммасига, ҳар бир инсонга етказиш, қайта қуриш ва янгиланиш моҳияти ва бу соҳадаги дастлабки натижаларни кенг ташвиқот қилиш, республика Компартиясининг Ўзбекистон ССРни миллий, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий ривожлантириш, меҳнаткашлар фаровонлигини ошириш йўлида олиб бораётган ишини чуқур тушунтириш зарур.

КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорларидан ва Марказий Комитет ҳаракат дастури лойиҳасидан келиб чиқадиган вазифаларни аҳолига етказиш сайловолди оммавий-сиёсий ва ташвиқот ишларининг асосий мазмун ва моҳиятини ташкил этади. Барча ташвиқот ва тарғибот воситалари партиянинг ленинча йўлини амалга ошириш борасида қилаётган ишларини, унинг ғоят серқирра фаолиятини, сайлов системамиздаги демократик асосларни кенг ёритишлари лозим. Буларнинг ҳаммаси партия комитетларидан агитколлективлар ва ташвиқотчилар составини пухта тайёргарлик кўрган кадрлар ҳисобига янада мустаҳкамлашни талаб этади. Сайлов жараёнида иштирок этаётган барча идеология ходимларига изчил самарали ёрдам кўрсатиш, уларни янгиликлардан мунтазам хабардор қилиб бориш, турли хил адабиётлар, кўргазмали қуроллар билан етарли таъминлаш айниқса муҳимдир.

Афсуски барча партия ташкилотлари ҳам ана шунга изчил амал қилаётганлари йўқ. Бунга Чироқчи район партия комитети фаолиятида рўй бераётган нуқсонлар мисол бўла олади. Бу ерда «Партия XXIV съезди», «Москва» колхозлари территориясидаги агитпунктлар кўп вақт берк турибди. Ташвиқотчи ва тарғиботчилар ўз вазифаларига совуқ қонлик билан муносабатда бўлишмоқда. Хўжалик партия ташкилотлари эса буни кўра-била туриб аҳволни тўғрилаш ҳақида жон куйдирмаётирлар. Бошқа яна бир мисол: Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми мажлисида Хоразм область маҳаллий Советлари, уларнинг ижроия комитетлари ишида сайловни ташкил этиш борасида сийқа усулларга, эскича ёндашувларга барҳам берилмаётганлиги танқид қилинган эди. Бу гап айни пайтда шу ишни сиёсий жиҳатдан мустаҳкамламагани учун область партия ташкилотларига ҳам тегишлидир. Гап шундаки, Хоразм областидаги баъзи районларнинг чекка қишлоқларида бошланғич партия ташкилотлари кишилар ўртасида оммавий-сиёсий иш олиб боришда қоғозбозлик ва расмиятчиликка кўпроқ ўрин бермоқдалар. Бундай нуқсонлар зудлик билан узил-кесил тугатилмоғи лозим.

Сайлов жараёни халқ депутатлари Советлари фаолиятининг умумхалқ кўриги ҳамдир. Ўзбекистон Компартияси ҳаракат дастурида социалистик давлатнинг демократик асосларини ўзида тўла мужассам этган Советларнинг ролини мунтазам ошириб бориш зарурлиги алоҳида таъкидланган. Ташвиқотчи ва тарғиботчилар сайловчиларнинг наказлари қандай бажарилгани, сайлов округлари ва участкаларида рўй берган катта ўзгаришлар ҳақида аҳолига тушунтириб беришлари учун кўп иш қилишларига тўғри келади. Халқ вакиллари фаолиятига баҳо бериш билан бирга партиянинг совет органлари фаолиятини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантириш юзасидан олиб бораётган ишлари, уларнинг давлат, хўжалик ва маданий қурилишдаги фаолиятини ҳам атрофлича кўрсатиб беришлари зарур. СССРнинг халқ депутатлари ваколати ҳақидаги қонуни уларнинг обрўси, таъсир кучи ва фаолиятини янада ошириш омили бўлди. Партия органлари, меҳнаткашларнинг сайловолди йиғилишларида айтаётган турли хил, шу жумладан танқидий фикр ва мулоҳазаларига, таклифларига сезгирлик билан муносабатда бўлсалар ўзларининг кўп қиррали фаолиятини янада мустаҳкамлашга, сайловолди ҳаракат дастурида белгиланган режаларини тўла амалга ошишини таъминлашга муваффақ бўладилар.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ва маҳаллий Советлар депутатлари сайлови жараёни КПСС XXVIII съездига тайёргарлик муносабати билан аҳолининг сиёсий ва меҳнат кўтаринкилиги кучайган бир шароитда ўтмоқда. Ушбу сайловлар халқимизнинг партия белгилаб берган ва ўзи изчил давом эттираётган жамиятни тубдан қайта қуриш ва янгилаш ишига бўлган яқдил муносабатини янада ёрқинроқ намойиш этади.

ҲАММА ВАҚТ БУРЧЛИМИЗ

Биз, ижодкорлар депутатликка сайланиш ёки сайланмаслигимиздан қатъи назар, ҳамма вақт халқимиз наказларига шаймиз, улар асосида иш кўрамиз. Халққа кўнгилли маданий хизмат кўрсатиш санъат аҳли ҳаёти ва ижодиётининг бош мазмунидир.

Мен ўзимни депутатликка номзод қилиб кўрсатган 99-Калинин сайлов округи сайловчилари билан бўлган учрашувда ҳам буни таъкидлаб ўтдим.

Учрашувда сайловчилар район марказида янги шифохона ва поликлиника барпо этиш тўғрисида сўзладилар. Иккинчи бир гуруҳ кишилар район марказида спорт комплекси барпо этиш таклифини ўртага ташладилар. Шунингдек, болалар хиёбонини ободонлаштириш, райондаги 20-мактаб биносини янгилаш, махсус болалар боғчаси қуриш, интернат очиш кераклигини ҳам айтдилар. Мен бу таклифларнинг барчаси ўринли эканлигини таъкидлаган ҳолда ана шу муаммоларни ҳал этиш учун албатта курашажаклигимни рўйрост изҳор қилдим. Бу — тантанали ваъда эмас. Бемалол бажарса бўладиган иш.

Шу ўринда бир мулоҳазани ҳам айтиб ўтмоқчиман. Калинин райони ҳар йили давлатга минглаб тонналаб гўшт топширади. План ҳамма вақт оширилиб бажарилади. Район раҳбарияти ва жамоатчилигининг фикрига қараганда, ана шу топшириладиган гўштнинг маълум бир қисми районнинг ўзига қолса, аҳолининг гўшт маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини қондириш мумкин экан. Шахсан мен оддий маданият ходими сифатида замондошларимиз ўзлари яратаётган маҳсулотлардан ўзлари ҳам иложи борича кўпроқ баҳраманд бўлишини жуда-жуда истайман.

Халқ ишончи — муқаддас. Уни ҳамиша баланд тутишга бурчлимиз.

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ.
СССР халқ артисти.

ОВОЗ БЕРИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

◆ Сайлов кампанияси якунловчи босқичга қадам қўйди. 18 февралгача саноқли кунлар қолди. Шу куни ҳар бир сайловчи овоз бериш учун ажратилган бинога келиб, участка сайлов комиссияси аъзоларидан сайлов бюллетенларини олади.

◆ Сайлов тўғрисидаги Қонунга мувофиқ овоз бериш сайлов куни маҳаллий вақт билан эрталаб соат 7 дан 20 га қадар давом этади.

Ҳозир сайлов кампанияси унча жўн эмас. У қайта қуриш жараёнлари чуқурлашиб бораётган бир даврда ўтмоқда ва республиканинг бутун тарихида энг муҳим сайлов кампанияларидан биридир. Кампаниянинг босқичлари — номзодлар кўрсатиш, уларни муҳокама қилиш, позицияларни қиёслаш, овоз бериш янги ҳуқуқий негизга асосланади.

Ўзбекистон ССРнинг миллионлаб гражданлари депутатликка номзодларнинг программаларини муҳокама қилиш чоғида ўткир, муросасиз баҳсларнинг, қизғин мунозараларнинг, фикрлар ва баҳолар тўқнашувларининг бевосита қатнашчилари ёки гувоҳлари бўлдилар.

Ўзбекистон ССР сайлов округларида республика халқ депутатлигига 1127 номзод, маҳаллий Советларга 86635 номзод рўйхатга олинди, кўпгина округларда иккитадан, учтадан ва ундан ҳам кўпроқ даъвогарлар бор.

Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ҳамда республика халқ депутатлари маҳаллий Советларига депутатлар сайлови бир кунда ўтказилиши муносабати билан сайлов участкасига келган ҳар бир сайловчи қаерда яшашига қараб учтадан тўрттагача сайлов бюллетени: Ўзбекистон ССР халқ депутатлари сайловига доир оқ тусдаги сайлов бюллетени; область Советига сайловга доир яшил тусдаги сайлов бюллетени; район Советига сайловга доир кўк тусдаги сайлов бюллетени; шаҳар, посёлка, қишлоқ Советига сайловга доир оқ тусдаги сайлов бюллетенини олади.

Тошкент шаҳрида, шунингдек, районларга ажратилмаган, областга бўйсунувчи шаҳарларда сайловчилар учтадан бюллетень оладилар. Қолган ҳамма сайловчилар тўрттадан бюллетень оладилар.

Сайлов тўғрисидаги қонунларда ҳар бир сайловчининг шахсан овоз бериши кўзда тутилган: бошқалар учун овоз беришга йўл қўйилмайди. Сайловчиларга участка сайлов комиссияси шу сайлов участкаси сайловчилари рўйхатига мувофиқ паспорт ёки бошқа шахсий гувоҳномани кўрсатган тақдирдагина сайлов бюллетенини беради.

Сайлов куни истиқомат жойда бўлиш имкониятига эга бўлмаган сайловчи ўзи истиқомат қиладиган жойдаги участка сайлов комиссиясидан сайлов варақаларини талаб қилиб олиши, депутатликка номзодларга нисбатан бир тўхтамга келиши ҳамда тўлдирилган сайлов варақаларини конвертга солиб беркитиб, участка комиссиясига қолдириб кетиши мумкин. Сайлов варақасини олганлиги ҳақида сайловчи сайловчилар рўйхатига имзо чекади.

Айрим сайловчилар саломатлигига қараб ёки бошқа сабаблар билан овоз бериш учун ажратилган бинога келолмаган тақдирда, уларнинг илтимосига мувофиқ участка сайлов комиссияси комиссия аъзоларига ана шу сайловчилар турадиган жойда овоз беришни ташкил қилишни топширади.

Бирор сабабга кўра, сайловчилар рўйхатига киритилмай қолган сайловчилар шахсини ва истиқомат жойини кўрсатувчи ҳужжат асосида сайловчилар рўйхати иловасига киритиладилар.

Овоз берувчи киши сайлов бюллетенини яширин овоз бериш кабинасида ёки хонасида тўлдиради, яъни ўзи қарши овоз бераётган номзодларнинг фамилияларини ўчириб, ҳар бир бюллетенда фақат бир номзодни қолдириши керак. Бундай талабга риоя қилинмаган тақдирда сайлов бюллетени ҳақиқий эмас, деб топилади ва сайлов натижаларини аниқлаш чоғида ҳисобдан чиқариб юборилади.

Бюллетенни мустақил тўлдириш имконияти бўлмаган сайловчи кабинага ёки хонага ўз хоҳиши билан сайлов комиссияси аъзоларидан бошқа исталган кишини таклиф қилишга ҳақлидир. Агар бюллетендаги депутатликка номзодларнинг барча фамилиялари ўчирилган бўлса, у ҳақиқий топилади ва сайловчи номзодларнинг ҳар бирига қарши овоз берган ҳисобланади. Сайлов бюллетенларига қўшимча равишда гражданлар фамилиялари ёзилган бўлса бундай овозлар ҳисобга олинмайди.

Сайлов участкасида овозларни ҳисоблаб чиқиш, округда сайлов натижаларини аниқлаш ҳамда сайловнинг умумий якунларини чиқариш чоғида меҳнат коллективларининг, жамоат ташкилотларининг вакиллари, ишончли вакиллар, шунинг-

ловчилар рўйхатига киритилмай қолган сайловчилар шахсини ва истиқомат жойини кўрсатувчи ҳужжат асосида сайловчилар рўйхати иловасига киритиладилар.

Овоз берувчи киши сайлов бюллетенини яширин овоз бериш кабинасида ёки хонасида тўлдиради, яъни ўзи қарши овоз бераётган номзодларнинг фамилияларини ўчириб, ҳар бир бюллетенда фақат бир номзодни қолдириши керак. Бундай талабга риоя қилинмаган тақдирда сайлов бюллетени ҳақиқий эмас, деб топилади ва сайлов натижаларини аниқлаш чоғида ҳисобдан чиқариб юборилади.

Бюллетенни мустақил тўлдирмоқ, матбуот, телевидение, радио вакиллари иштирок этиши қонун билан мустаҳкамлаб қўйилган. Ана шундай вакилларнинг ваколатлари тегишли ҳужжат ёки меҳнат коллективи, жамоат ташкилоти, истиқомат жойидаги сайловчилар қарори билан тасдиқланган бўлиши керак. Сайлов участкасига ўз вакилларини юбориш режаларини тегишли сайлов комиссиясига олдиндан хабар қилиб қўйиш зарур.

Юқорида сайлов бюллетенларини тўлдириш намуналари эълон қилинмоқда.

Муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

• Намуна

Ўзбекистон ССР халқ депутатини сайлаш бўйича

САЙЛОВ БЮЛЛЕТЕНИ
ИЗБИРАТЕЛЬНЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ

по выборам народного депутата Узбекской ССР

1990 йил 18 февраль

18 февраля 1990 года

305-Охунбобоев сайлов округи

избирательный округ №

Сиз қарши овоз берадиган депутатликка номзодларнинг фамилиялари ўчирилади.

Фамилии кандидатов в депутаты, против которых голосуете, вычеркиваются

~~ОЛИМОВ Шавкат~~	"Ўзбекистон" колхози, бош агрономи, Найман қ.
~~ВОСИҚОВА Зулфия Аминовна~~	Олтинкўл қишлоғи, 10-ўрта мактаб директори
ТОИРОВ Абдулҳай Иброҳимович	Охунбобоев номли совхоз бош инженери, Қумлоқ қ.

Овоз бериш чоғида биттадан ортиқ номзод қолдирилган сайлов бюллетени ҳақиқий эмас, деб топилади.

Избирательный бюллетень, в котором при голосовании оставлено более одного кандидата, признается недействительным.

Номзодлар ҳақида ҳикоялар

ФАОЛИЯТ КЎЗГУСИ

Бугун ҳикоя қилинаётган номзод ҳақида қуйидаги маълумотларни таъкидлаш мумкин: Собир Сайидкаримов 1943 йилда туғилган. Олий маълумотли иқтисодчи. Оддий ишчиликдан корхона директори даражасигача кўтарилган. Тошкентдаги «Орзу» кўн-галантерея ва спорт буюмлари бирлашмаси бош директори бўлиб ишламоқда. Тошкент шаҳридаги 34-Каттабоғ сайлов округидан Ўзбекистон ССР халқ депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олинган.

Унинг ҳаракат дастурида нималар акс этган? Бу ҳақда Собир Сайидкаримов қуйидагиларни таъкидлади:

— Агар мен депутат бўлсам, хўжалик ҳисоби муносабатларини кенг жорий этиш, корхоналарнинг чинакам мустақиллиги масалалари билан астойдил шуғулланаман. Бунга икки асосим бор. Биринчиси — ихтисосим бўйича иқтисодчиман.

Иккинчиси эса корхонамиз фаолиятида хўжалик ҳисобини жорий этишда муайян тажриба тўпладик.

Ушбу тажрибанинг дастлабки натижалари ҳақида икки оғиз сўз. Бирлашмамиз республика енгил саноати министрлиги корхоналари орасида биринчилардан бўлиб хўжалик ҳисобида ишлашга ўтганди. Янгича ишлаш афзалликлари қуйидагича: бирлашмамизда даромад ҳосил қилиш 1986 йилга нисбатан ҳозир 3,5 баробар ошди. Ўртача иш ҳақи 145 сўмдан 240 сўмгача кўтарилди. Ишлаб чиқариш харажатлари камайиб, меҳнаткашларнинг иш ва турмуш шароитлари яхшиланди. Меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича беш йиллик марраси ўтган йили эгалланди. Тўрт йилдан буён молиявий қийинчиликсиз ишлаяпмиз. Корхона ҳисобида 3 миллион сўм жамғарма тўпланди.

Депутатликка номзод юқоридаги рақамларни бекорга таъкидлагани йўқ. Республика келгуси йилдан иқтисодий мустақиллик ва хўжалик ҳисобида ишлашга ўтади. Бунинг маъноси — ҳар бир корхона ўзини маблағ, материал ва бошқа нарсалар билан таъминлашга ҳозирдан тайёрланиши керак деган гап. Корхонанинг бой тажрибаси асосида республика хўжалик ҳисобини жорий этишда тегишли хизмат қилишни депутатликка номзод ўз фаолиятининг кўзгуси деб ҳисобламоқда.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

Суратда: Депутатликка номзод С. Сайидкаримов сайловчилар даврасида.

В. МОЛГАЧЕВ сурати.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/II да **Оққуш кўли** (19.00), 15/II да **Тоҳир ва Зуҳра** (19.00), 16/II да **Севгига севги билан** (19.00).

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/II да **Концерт** (19.00), 15/II да **Мушкул савдо** (19.00), 16/II да **Ака-ука совчилар** (19.00).

• Реклама ва эълонлар

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДУСТЛИГИ САРОЙИДА 22, 23, 24, 25 февраль соат 17 ва 20.00 да

Чимкентлик замонавий куй ва қўшиқлар ижрочиси РУСТАМ ҒОИПОВ бошчилигидаги «НУР» группасининг КАТТА КОНЦЕРТИ

Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг совриндори **Абдурашид РАҲИМОВ.**

Касса соат 11 дан 19.00 гача ишлайди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институти коллективи институтнинг бош илмий ходими, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, профессор М. Қ. Қўшжоновга онаси

Қурбонбека ЯНГИБОЙ қизининг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги коллективи министр ўринбосари М. С. Султоновга акаси

Сандаҳмад Султонович СУЛТОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон кинематографчилар уюшмаси ва «Ўзбекфильм» киностудияси коллективлари Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, ёзувчи-кинодраматург

Самиг Абдуганиевич АБДУҚАҲҲОРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент қишлоқ хўжалиги институти ректорати, партия ва жамоат ташкилотлари «Туроқшунослик» кафедрасининг катта илмий ходими А. А. Одиловга отаси

Аҳмад ОДИЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги «Фармация» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бирлашма бош директорининг ўринбосари Н. Н. Нишоновга акаси

Ортиқбой Нишонович ҚОБИЛЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети қошидаги раҳбар ходимлар ва мутахассислар малакасини ошириш республика тармоқлараро институти коллективи кафедра мудири, иқтисод фанлари номзоди, доцент А. М. Муталовга отаси

Мутал АБДИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-46, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Газета офсет усулида, А—2 форматида босилади.

Р. — 04087. № 88. ИНДЕКС 64588. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12